

Vjesnik Вісник

Broj 99, 2/2025. / Номер 99, 2/2025.

ISSN 1847-327X

ukrajinske zajednice u Hrvatskoj

української громади в Хорватії

TRI GODINE STRADANJA I HEROJSTVA, SUZA I VJERE

IMPRESUM:

Izdavač: Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske
Видавець: Українська громада Республіки Хорватія
Vijeće Europe 204, 32 000 Vukovar
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun: PBZ HR4823400091110579040
Uredništvo Vjesnika:
Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek
Tel: 098/ 1933-288
e-mail: vjesnikuz@gmail.com
ISSN 1847-327X
“Vjesnik” je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: 1000 primjeraka
Tisak: Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek

За видавця: Владо Карешин
Za izdavača: Vlado Karešin
Головний редактор: Оксана Мартинюк
Glavni urednik: Oksana Martinjuk
Редакція:
Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк,
Віктор Камінський, Оксана Стурко, Олеся Рагуз
Uredništvo:
Boris Graljuk, Nikola Zastrižni, Ivan Semenjuk,
Viktor Kaminskyj, Oksana Sturko, Olesja Raguž
Лектор хорватської мови: Нівес Романек
Lektor hrvatskog jezika: Nives Romanjek
Дизайн та комп'ютерна верстка: Антонія Буруш
Dizajn i kompjuterski prijelom: Antonia Buruš

Novosti iz djelatnosti Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

- 4 ТРИ РОКИ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ФАКТИ ТА НАСЛІДКИ
- 6 TRI GODINE RATA: ČINJENICE I POSLJEDICE
- 8 ТРЕТЯ РІЧНИЦЯ ВТОРГНЕННЯ!
- 10 TREĆA GODIŠNJICA INVAZIJE
- 12 ВИКРАДЕНІ ДІТИ
- 12 UKRADENA DJECA
- 13 ВІЧЕ В ЗАГРЕБІ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ: ТРИ РОКИ АГРЕСІЇ
- 15 U ZAGREBU ODRŽAN SKUP PODRŠKE UKRAJINI: TRI GODINE AGRESIJE
- 16 АРТ ПО-УКРАЇНСЬКИ: ЧОРНІ ПЕЙЗАЖИ, ПРОЕКЦІЯ СВІТЛА І ЧЕРВОНІ МАКИ
- 17 ШЛЯХ ДО ШЕВЧЕНКА ЧЕРЕЗ ЙОГО ЗАПОВІТИ ПРОЛЯГАЄ...
- 18 U LIPOVLJANIMA OBILJEŽEN DAN TARASA ŠEVČENKA
- 18 „ŠEVČENKIANA 2025.“
- 21 ТАРАС ШЕВЧЕНКО: СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ...

Djelatnost naših društava

- 23 21. VELJAČE – MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOG JEZIKA
- 24 ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA KPD UKRAJINACA „KARPATI“ LIPOVLJANI
- 26 УКРАЇНСЬКИЙ АВАНГАРД: НЕЗНАЙОМІ СТОРІНКИ
- 28 КОНЦЕРТ „ЩЕДРИК ТА ДРУЗИ“: ВІД СЕРЦЯ ДО СЕРЦЯ
- 30 ODRŽANA IZVJEŠTAJNA SKUPŠTINA UKPD „TARAS ŠEVČENKO“ KANIŽA
- 31 TRADICIONALNA UKRAJINSKA VEČER „PUŠČENJA“
- 32 „NAŠ JEZIK SLAVUJEV“

... I мертвим, i живим, i ненародженим...

- 33 ЯК МАЛОРОСИ ПРИНЕСЛИ ЗА СОБОЮ «РУССКИЙ МИР» ДО СПЛИТА

Nepoznato o poznatom

- 34 НЕПОЗНАТИ ŠEVČENKO: NESUĐENA LJUBAV

NA NASLOVNOJ STRANICI I ZADNJOJ STRANICI: **SKUP PODRŠKE UKRAJINI U ZAGREBU: TRI GODINE AGRESIJE**

ТРИ РОКИ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ФАКТИ ТА НАСЛІДКИ

24 лютого 2022 року – 30 листопада 2024 року

Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні оприлюднила інформаційний бюлетень, який узагальнює сукупний вплив повномасштабного вторгнення РФ в Україну на права людини та захист цивільного населення. Він ґрунтується на даних моніторингу, документації та публічних доповідях Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні.

Реальна кількість жертв серед цивільного населення, ймовірно, значно вища, оскільки багато випадків смертей та поранень, особливо в перші дні після повномасштабного збройного нападу 24 лютого 2022 року, залишилися непідтвердженими через масовий потік повідомлень і відсутність доступу до постраждалих регіонів. Ця статистика охоплює період з 24 лютого 2022 року до 30 листопада 2024 року.

Шкода цивільному населенню

Щонайменше 12,654 цивільні особи загинули і 29,392 отримали поранення з 24 лютого 2022 року, переважна

більшість (84 %) постраждала на підконтрольній Уряду України території. Серед загиблих – 673 дитини ще 1,865 дітей отримали поранення.

Хоча люди старшого віку становлять лише 25 % загального населення, у 2024 році на них припадало майже половина загиблих серед цивільного населення та понад третина поранених у прифронтових громадах.

Російські збройні сили атакували енергетичну інфраструктуру України, здійснюючи масштабні скоординовані удари. Навмисно, неодноразово, та систематично атакували енергетичну інфраструктуру України, здійснюючи масштабні скоординовані удари. Внаслідок цих атак значно зменшилася потужність генерації електроенергії, що спричинило аварійні та планові відключення електроенергії по всій країні. Вторинні наслідки цих ударів вплинули на водопостачання, системи каналізації та санітарію, опалення та гаряче водопостачання, охорону здоров'я, освіту та загальний стан економіки.

Пошкодження медичних і навчальних закладів

Зафіксовано щонайменше 306 атак на медичні заклади – це втричі більше, ніж у 2023 році. Щонайменше 576 атак було спрямовано на навчальні заклади, що на 96 % більше, ніж у 2023 році. З 24 лютого до лютого 2025 року зафіксовано щонайменше 790 атак, які пошкодили або знищили медичні заклади та 1,670 атак на навчальні заклади.

Шкода навколишньому середовищу

Україна залишається однією з країн із найвищим рівнем забруднення вибухонебезпечними пережитками війни та мінами, що створює довгострокову загрозу для цивільного населення. За оцінками, близько 139,000 км² території України забруднено.

Руйнування греблі Каховської ГЕС 6 червня 2023 року спричинило масштабну повінь, що призвела до екологічної катастрофи з нищівними наслідками для громад у регіоні.

Українські військовополонені в російському полоні

Російська влада систематично і широко застосовує катування, зокрема сексуальне насильство, та утримує

українських військовополонених у неналежних умовах. Майже всі (95 %) зі 454 звільнених українських військовополонених, яких опитали, повідомили про пережите катування або жорстоке поводження в російському полоні. Катування були поширені під час допитів і на всіх етапах полону. 237 опитаних зазнали сексуального насильства.

Під час ув'язнення загинув щонайменше 21 український військовополонений. ММПЛУ підтвердила страти 71 українського військовополоненого з лютого 2022 року. Від серпня 2024 року зафіксовано тривожне різке зростання випадків страт: щонайменше 79 страт у 24 окремих інцидентах були визнані як достовірні.

Порушення законів окупації. Порушення прав людини на території, яка окупована російською федерацією

Окупаційна влада Російської Федерації на окупованій території України порушує норми міжнародного права: Повністю нав'язувала російську систему управління, правоохоронних органів, судову систему та освіти. Примушувала місцевих жителів приймати громадянство Російської Федерації. Все частіше вимагає від мешканців отримувати російські паспорти для доступу до медичних послуг, укладання угод купівлі-продажу нерухомості, працевлаштування в державному секторі та отримання соціальних виплат. Піддавала місцевих жителів примусовому призову до збройних сил та вела пропаганду за військову службу. Змушувала дітей демонструвати лояльність до російської держави, зокрема через навчання військовим навичкам для майбутньої служби.

Поводження з цивільними особами, ув'язненими Російською Федерацією

Приблизно три чверті з 281 опитаної звільненої цивільної особи, що були затримані, надали достовірні свідчення про пережиті катування або жорстоке поводження.

Щонайменше 29 цивільних осіб (усі чоловіки) загинули під час ув'язнення в місцях утримання на окупованій території. Щонайменше 170 цивільних осіб (142 чоловіки, 23 жінки, 3 хлопчики, 2 дівчинки) були страчені в

районах, контрольованих російською владою, включно зміцнями ув'язнення.

Основоположні свободи та громадянський простір

Російська влада суттєво обмежила свободу релігії та переконань, свободу вираження поглядів і свободу мирних зібрань. В окупованому Криму щонайменше 1057 місцевих мешканців (493 жінки та 564 чоловіки) були засуджені за адміністративні правопорушення, зокрема за «дискредитацію збройних сил Російської Федерації» та «демонстрацію нацистської символіки чи прояв неповаги до російської держави». У багатьох випадках покарання застосовувалися за законне висловлення власної думки або демонстрацію символів української ідентичності. Журналісти та медіа зазнавали переслідувань за дії, що підпадають під право на свободу вираження поглядів, зокрема за вживання слова «війна» щодо російського збройного нападу на Україну, заклики до опору мобілізації до збройних сил Російської Федерації та публікацію доповідей Генерального секретаря ООН. Членів релігійних спільнот, яких вважають противниками Російської Федерації та її збройного нападу на Україну, затримували, засуджували до ув'язнення або депортували. Особливо постраждали Свідки Єгови та представники організації Хізб ут-Тахрір, які заборонені в Російській Федерації, але легально діють в Україні.

**ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ
ПРАВА ЛЮДИНИ**
Інформаційний бюлетень

TRI GODINE RATA: ČINJENICE I POSLJEDICE

24. veljače 2022. – 30. studenog 2024.

Promatračka misija UN-a za ljudska prava u Ukrajini objavila je informativni bilten koji sažima kumulativni učinak sveobuhvatne ruske invazije na Ukrajinu - na ljudska prava i zaštitu civilnog stanovništva. Temelji se na podacima praćenja, dokumentaciji i javnim izvješćima Promatračke misije UN-a za ljudska prava u Ukrajini.

Ova statistika pokriva razdoblje od 24. veljače 2022. do 30. studenog 2024. godine.

Stvarni broj civilnih žrtava sigurno će biti mnogo veći, budući da su mnogi smrtni slučajevi i ozlijeđeni, posebno u prvim danima nakon oružanog napada 24. veljače 2022., ostali nepotvrđeni zbog velikog protoka izvješća i nedostatka pristupa pogođenim regijama.

Šteta civilnom stanovništvu

Najmanje 12 654 civila ubijeno je, a 29 392 ranjeno od 24. veljače 2022., velika većina (84%) na teritoriju pod kontrolom ukrajinske vlade. Među poginulima je 673 djece a 1865 djece je ozlijeđeno. Iako starije osobe čine samo 25% ukupnog stanovništva, 2024. godine činile su gotovo polovicu poginulih civila i više od trećine ranjenih u zajednicama na prvoj crti bojišnice.

Ruske oružane snage napale su energetska infrastrukturu Ukrajine, izvodeći koordinirane udare velikih razmjera. Oni su namjerno, opetovano i sustavno napadali energetska infrastrukturu Ukrajine, izvodeći koordinirane udare velikih razmjera.

Kao rezultat ovih napada, kapacitet proizvodnje električne energije značajno je smanjen, što je uzrokovalo hitne i planirane nestanke struje u cijeloj zemlji. Sekundarne posljedice

ovih udara utjecali su na sustave vodoopskrbe i kanalizacije, grijanja i opskrbe toplom vodom, zdravstvo, obrazovanje i opće stanje gospodarstva.

Šteta medicinskim i obrazovnim ustanovama

Zabilježeno je najmanje 306 napada na medicinske ustanove - tri puta više nego 2023. godine. Najmanje 576 napada usmjereno je na obrazovne ustanove, što je povećanje od 96% u odnosu na 2023. Od 24. veljače do veljače 2025. bilo je najmanje 790 napada koji su oštetili ili uništili medicinske ustanove i 1670 napada na obrazovne ustanove.

Šteta za okoliš

Ukrajina je i dalje jedna od zemalja s najvišom razinom kontaminacije (onečišćenja) eksplozivnim sredstvima - ostacima iz rata i minama, što predstavlja dugoročnu prijetnju civilnom stanovništvu. Prema procjenama, oko 139.000 km² teritorija Ukrajine je kontaminirano (onečišćeno).

Rušenje brane Kahovske hidroelektrane 6. lipnja 2023. godine izazvalo je poplavu velikih razmjera, što je dovelo do ekološke katastrofe s razornim posljedicama za zajednice u regiji.

Ukrajinski ratni zarobljenici u ruskom zarobljeništvu

Ruske vlasti sustavno i široko koriste torturu, posebno seksualno nasilje, i drži ukrajinske ratne zarobljenike u neadekvatnim uvjetima. Gotovo svi (95%) od 454 intervjuirana oslobođena ukrajinska ratna zarobljenika izjavili su da su iskusili mučenje ili zlostavljanje u ruskom zarobljeništvu. Mučenje je bilo rašireno tijekom ispitivanja i u svim fazama zatočeništva. 237 ispitanika bilo je seksualno zlostavljano.

Najmanje 21 ukrajinski ratni zarobljenik umro je tijekom zatočeništva.

Promatračka misija je potvrdila pogubljenje 71 ukrajinskog ratnog zarobljenika od veljače 2022.

Od kolovoza 2024. zabilježen je alarmantan porast pogubljenja, s najmanje 79 pogubljenja u 24 odvojena incidenta koja se smatraju vjerodostojnima.

Kršenje okupacijskih zakona. Kršenje ljudskih prava na teritoriju okupiranom od strane Ruske Federacije

Okupacijska vlast Ruske Federacije na okupiranom teritoriju Ukrajine krši norme međunarodnog prava:

- potpuno je nametnula ruski sustav upravljanja, agencija za provođenje zakona, pravosuđa i obrazovanja
- prisiljavala lokalno stanovništvo da prihvati državljanstvo Ruske Federacije. Sve češće traži od stanovništva da pribavljaju ruske putovnice za pristup zdravstvenim uslugama, sklapaju ugovore o kupnji nekretnina, zapošljavaju se u javnom sektoru i primaju socijalne beneficije.
- podvrgnula je lokalno stanovništvo prisilnoj regrutaciji u oružane snage i vodila kampanju za služenje vojnog roka
- tjerala je djecu da pokažu lojalnost ruskoj državi, posebno kroz obuku vojnih vještina za buduću službu.

Postupanje s civilima koje je zarobila Ruska Federacija

Otprilike tri četvrtine od 281 intervjuiranih oslobođenih civila koji su bili zatočeni dalo je vjerodostojne dokaze o mučenju ili zlostavljanju. Najmanje 29 civila (svi muškarci) umrlo je dok su bili zatočeni u zatočeničkim centrima na okupiranom području. Najmanje 170 civila (142 muškarca, 23 žene, 3 dječaka, 2 djevojčice) pogubljeno je u područjima pod kontrolom Rusije, uključujući zatvore.

Temeljne slobode i građanski prostor

Ruske vlasti značajno su ograničile slobodu vjere i uvjerenja, slobodu izražavanja i slobodu mirnog okupljanja.

Na okupiranom Krimu najmanje 1057 lokalnih stanovnika (493 žene i 564 muškarca) osuđeno je za administrativne prekršaje, uključujući "diskreditaciju oružanih snaga Ruske Federacije" i "demonstriranje nacističkih simbola ili iskazivanje nepoštivanja ruske države".

U mnogim slučajevima primjenjivane su kazne za legitimno izražavanje vlastitog mišljenja ili demonstraciju simbola ukrajinskog identiteta.

Novinari i mediji progonjeni su zbog radnji koje potpadaju pod pravo na slobodu izražavanja, uključujući korištenje riječi "rat" u vezi s ruskim oružanim napadom na Ukrajinu, pozive na otpor mobilizaciji oružanih snaga Ruske Federacije i objavljivanje izvješća glavnog tajnika UN-a. Privedeni su, osuđeni na zatvor ili deportirani pripadnici vjerskih zajednica koji se smatraju protivnicima Ruske Federacije i njenog oružanog napada na Ukrajinu. Posebno su pogođeni Jehovini svjedoci i predstavnici organizacije Hizb ut-Tahrir, koji su zabranjeni u Ruskoj Federaciji, ali legalno djeluju u Ukrajini.

UJEDINJENI NARODI

LJUDSKA PRAVA

Informativni bilten

S ukrajinskog jezika prevela Oksana Martinjuk

ТРЕТЯ РІЧНИЦЯ ВТОРГНЕННЯ!

Ми маємо здобути мир силою, мудрістю та єдністю – нашою з вами співпрацею – виступ Президента на пленарному засіданні «Підтримуй Україну»

Шановні учасники нашої зустрічі! Шановні лідери, шановні наші друзі, народи – народи країн, які підтримали нас в Україні, а отже, і своє власне право на незалежність.

Сьогодні – треті роковини від початку цієї війни. Сьогодні ви бачите нашу столицю, нашу країну, ви бачите наших людей. З лідерами, які прибули в Київ, ми почали цей день зі вшанування пам'яті наших воїнів, які віддали свої життя заради України. Лідери, які сьогодні з нами офлайн і онлайн, – усі підтримують Україну, наш суверенітет, наш захист, нашу територіальну цілісність. Як і тоді, так і сьогодні ми всі знаємо, що це абсолютно неспровокована та злочинна війна Росії проти України, загарбницька війна. Як і тоді, так і сьогодні важливо це знання не приховувати й називати речі своїми іменами. Будь-який дієвий спротив народу у війні засновується саме на усвідомленні правди – правди, яка об'єднує людей в країні та всіх у світі, хто підтримує. Я дякую всім вам, шановні друзі, дякую вам за підтримку! Дякую всім нашим людям в Україні, усім українцям вдячний, усім українцям у світі, які підтримали свою державу. І дякую

за те, що ми за три роки не втратили головного – єдності, не загубили правди й не зрадили своєї мети – надійного, тривалого миру для України. Справедливого миру.

В якій точці ми сьогодні?

24 лютого 2025 року, через три роки від початку путінської триденної «спеціальної військової операції», Україна жива, бореться, і в нашої держави друзів у світі більше, ніж будь-коли. Ніхто у світі не вірить російській брехні про нашу державу й наших людей. І навіть ті, хто, на жаль, став співником Росії у війні, хто бреше разом із нею, – усі вони розуміють кого і в чому вони підтримують. Вони можуть зробити різні кроки, вони можуть заробити якісь гроші на своїх відносинах із Росією зараз, але ніколи не здобудуть поваги. І наша повага зараз – українців, українок, також мільйонів людей в усьому світі – наша повага усім вам. І таким лідерам і народам, як ваші. Які з нами від початку. Які допомогли врятувати тисячі життів. Які допомагають нам захищати наше небо та зберігати позиції на фронті. Які розбудовують разом із нами виробництва зброї, щоб наповнити і наші, і свої арсенали. Які прихистили українців, коли це було так потрібно. Які не мовчать, коли світ повинен чути, що відбувається. І які – ми це дуже-дуже цінуємо – підтримують сильну дипломатію заради миру.

Дорогі друзі!

Цей рік повинен стати роком початку реального, надійного миру. Путін не подарує нам цей мир, не віддасть його в обмін на щось. Ми маємо здобути мир силою, мудрістю і єдністю – нашою з вами співпрацею. Про мир неможливо просто оголосити за одну годину, неможливо оголосити за один день сьогодні, завтра, післязавтра. На жаль. Така реальність. Якщо хтось спробує це зробити, і саме так – без будь-якої опори, це не спрацює. Без будь-яких гарантій безпеки це не спрацює. Надійний, тривалий мир – це значно більше, ніж тиша на фронті. Ми пам'ятаємо, що з 14-го року, саме з 14-го, більше 25 разів Росія порушила режим припинення вогню. До речі, коли генерал Келлог був в Україні, я передав йому і передав Президенту Сполучених Штатів Америки документ із переліком всіх «сізфаєрів» з конкретними датами, які Росія зламала. Тому мир може бути наслідком зваженої дипломатії та абсолютно чітких гарантій безпеки.

Перше. Війна триває проти України, і тому Україна має бути за столом перемовин. Разом з Європою. Стратегічною мішенню Росії є саме Європа, європейський спосіб життя, а отже і безпека та доля Європи не може визначатися без Європи. Україна, Європа разом з Америкою – ми маємо бути за столом перемовин навпроти Росії, щоб необхідність миру не була знову заговорена обіцянками про «нормалізацію», «перезавантаження» чи «замирення».

Друге. Завершення війни має починатися з кроків, що відновлюють довіру до самої ситуації, бо довіри до Росії немає. І треба ситуація, у якій говорять про завершення війни. Реальна ситуація. І зараз таким кроком може стати звільнення полонених – тисяч, саме тисяч людей, яких утримують у Росії, і частина з них – не тільки з 22-го року, а значно раніше – ще з 14-го року. Росія повинна відпустити українців. Україна готова до обміну всіх на всіх, і це – справедливий варіант.

Третє. Україна й багато хто у світі стверджують, що НАТО зараз є найбільш простим, дешевим, надійним способом гарантувати спокій та мир в Європі. Це дійсно так. Це вже готова й ефективна система гарантій безпеки, яка працює десятиліттями та яка не допустила розпалення війни навіть там, де є кордон між НАТО й Росією. А це довгий кордон. Ми маємо чесно говорити: Україна заслуговує не тільки на членство в ЄС, але й на гарантії безпеки, які дає НАТО. І якщо членство в НАТО для України, для наших людей й надалі залишиться закритим, у нас із вами не буде іншого вибору, ніж будувати НАТО в Україні, тобто забезпечувати таке фінансування, такі

контингенти й таке оборонне виробництво, які означатимуть гарантований мир. Чи зможемо ми зробити це самі? Ні. Ні, і я вдячний усім вам, і я вдячний всім нашим партнерам, хто готовий допомагати. Гарантії безпеки – це ключ до миру, і чим надійніші вони будуть, тим довше буде зберігатися мир.

Четверте. У нас уже 28 двосторонніх безпекових угод із партнерами – і майже з усіма, хто бере участь у сьогоднішній зустрічі. І це дуже чіткі зобов'язання, які роблять сильнішою і Україну, і ваші країни. Це оборонні, фінансові, політичні речі, які працюють передусім на нерозширення цієї війни. І нам потрібно збільшувати те, про що ми домовилися з вами на двосторонній основі: більше взаємодії, більше оборонного виробництва, більше фінансової стійкості, більш технологічні речі. І те, що безпосередньо захищає життя людей: розвиваючи українську ППО, ми створюємо основу нового європейського повітряного щита. Будь ласка, кожне зобов'язання щодо ППО – воно критично важливе. І на основі цього початкового фундаменту ми разом маємо створити дієву й достатню для безпеки систему гарантій – для справедливого, тривалого миру, для України та всієї Європи.

І п'яте. Ми всі бачимо, яка турбулентність почалася в глобальній політиці. Але будь-які проблеми – це можливості. Збереження свободи в Європі прямо залежить від здатності нас, усієї Європи стати щонайменше в безпеці незалежними. І ніколи, ніколи Європа не може дозволити собі відставати в глобальній технологічній конкуренції. Зараз, на жаль, є моменти, фіксується таке відставання. І тільки в єдності, саме як об'єднаний континент ми можемо це відставання виправити. Не хтось один саме для себе, а європейці разом для Європи, для всього світу. І всі партнери разом заради спільних завдань.

24 лютого не стало щасливим днем для Путіна і саме тому, що ми всі об'єдналися: українці у своєму домі, європейці на своєму континенті, Америка об'єдналась з Європою, «сімка» та всі у світі, хто відчув, яким несправедливим є вторгнення Росії. Зараз варто робити більше, ніж учора. Підтримувати одне одного більше, ніж будь-коли. Щоб в цьому році можна було сказати: ми зробили все, що могли й мушили зробити, і ось мир є.

Я хочу подякувати всім вам за підтримку! За те, що ми разом. Я пишаюся нашою з вами співпрацею. Я дуже пишаюся нашою з вами дружбою. Дякую дуже.

Слава Україні!

*Офіційне інтернет-представництво
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
24.02.2025*

TREĆA GODIŠNJICA INVAZIJE

Moramo postići mir snagom, mudrošću i jedinstvom - našom suradnjom s vama - govor predsjednika Ukrajine na plenarnoj sjednici „Podrška Ukrajini“

Dragi sudionici našeg susreta! Dragi čelnici, dragi naši prijatelji, narodi – narodi zemalja koje su podržale nas u Ukrajini, a samim tim i svoje pravo na neovisnost.

Danas je treća godišnjica početka ovog rata. Danas vidite naš glavni grad, našu zemlju, vidite naše ljude. S čelnicima koji su stigli u Kyjiv, ovaj dan smo započeli odavanjem počasti sjećanju na naše vojnike koji su dali svoje živote za dobrobit Ukrajine. Čelnici koji su danas s nama offline i online svi podržavaju Ukrajinu, naš suverenitet, našu obranu, naš teritorijalni integritet. Kako tada, tako i danas, svi znamo da je ovo apsolutno ničim izazvani i zločinački rat Rusije protiv Ukrajine, agresorski rat. Kako tada, tako je i danas važno ne skrivati to saznanje i stvari nazivati svojim imenom. Svaki učinkovit narodni otpor ratu temelji se upravo na svijesti o istini – onoj istini koja ujedinjuje ljude u zemlji i sve u svijetu koji je podržavaju. Zahvaljujem svima vama, dragi prijatelji, hvala vam na podršci! Hvala svim našim ljudima u Ukrajini, zahvalan sam svim Ukrajinacima, svim Ukrajinacima u svijetu koji su podržali svoju državu. I hvala vam što u tri godine nismo izgubili ono glavno - jedinstvo, nismo izgubili

istinu i nismo izdali naš cilj - pouzdan, trajni mir za Ukrajinu. Pravedan mir.

Gdje smo danas?

24. veljače 2025., tri godine nakon početka Putinove trodnevne „specijalne vojne operacije“, Ukrajina je živa, bori se, i naša zemlja ima više prijatelja u svijetu nego ikad. Nitko na svijetu ne vjeruje ruskim lažima o našoj zemlji i našem narodu. Pa čak i oni koji su, nažalost, postali suučesnici Rusije u ratu, koji lažu s njom, svi oni shvaćaju koga i što podržavaju. Oni mogu poduzimati različite korake, sada mogu zaraditi nešto novca od odnosa s Rusijom, ali nikada neće dobiti poštovanje. I naše poštovanje sada, Ukrajinaca i Ukrajinke, kao i milijuna ljudi diljem svijeta - naše poštovanje prema svima vama, takvim vođama i narodima kao što je vaš. Koji su s nama od početka - što je pomoglo spasiti tisuće života, koji nam pomažu zaštititi naše nebo i održati naše položaje na fronti. Koji zajedno s nama grade proizvodnju oružja za popunjavanje i naših i svojih arsenala. Tko je dao sklonište Ukrajincima kad je bilo potrebno? Koji ne šute kad svijet treba čuti što se događa. I koji - mi to stvarno, stvarno cijenimo - podupiru snažnu diplomaciju u svrhu mira.

Dragi prijatelji!

Ova godina bi trebala biti godina početka stvarnog, pouzdanog mira. Putin nam neće dati ovaj mir, neće ga dati u

zamjenu za nešto. Mir moramo postići snagom, mudrošću i jedinstvom – našom suradnjom s vama. Nemoguće je jednostavno objaviti mir u jednom satu, nemoguće ga je objaviti u jednom danu – danas, sutra, prekосуtra. Nažalost. Takva je stvarnost. Ako netko to pokuša napraviti, i to tek tako – bez ikakve podrške, neće ići. Neće, neće ići bez ikakvih sigurnosnih jamstava. Pouzdan, trajan mir puno je više od tišine na fronti.

Sjećamo se da je od 2014. godine, točno – od 2014. Rusija više od 25 puta prekršila režim prekida vatre. Usput, kada je general Kellog bio u Ukrajini, dao sam njemu i predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država dokument s popisom svih "sysfireova" s određenim datumima koje je Rusija prekršila. Dakle, mir može biti rezultat uravnotežene diplomacije i apsolutno jasnih sigurnosnih jamstava.

Prvo. Rat se nastavlja protiv Ukrajine i zato Ukrajina mora biti za pregovaračkim stolom. Zajedno s Europom. Strateški cilj Rusije je upravo Europa, europski način života, pa se sigurnost i sudbina Europe ne mogu određivati bez Europe. Ukrajina, Europa, zajedno s Amerikom – moramo biti za pregovaračkim stolom nasuprot Rusije, da se o potrebi za mirom ne govori opet uz obećanja o „normalizaciji“, „resetiranju“ ili „umirenju“.

Drugo. Završetak rata mora započeti koracima koji vraćaju povjerenje u samu situaciju, jer u Rusiju povjerenja nema. I treba nam situacija u kojoj se govori o kraju rata. Realna situacija.

A sada takav korak može biti oslobađanje zarobljenika – tisuća, zapravo tisuća ljudi koji su bili zatočeni u Rusiji, a neki od njih – ne samo od 2022. godine, nego mnogo ranije – od 2014. godine. Rusija mora osloboditi Ukrajinke! Ukrajina je spremna razmijeniti svakoga za svakoga i to je poštena opcija.

Treće. Ukrajina i mnogi u svijetu tvrde da je NATO sada najjednostavniji, najjeftiniji i najpouzdaniji način za jamčenje mira i spokoja u Europi. Stvarno jest. Riječ je o gotovu i učinkovitom sustavu sigurnosnih jamstava koji djeluje desetljećima i koji je spriječio izbijanje rata čak i tamo gdje je granica između NATO-a i Rusije. A ovo je duga granica. Moramo biti iskreni: Ukrajina zaslužuje ne samo članstvo u EU, već i sigurnosna jamstva koja daje NATO.

I ako članstvo u NATO-u ostane zatvoreno za Ukrajinu, za naš narod, vi i ja nećemo imati drugog izbora nego izgraditi NATO u Ukrajini, odnosno osigurati takva sredstva, takve

kontingente i takvu obrambenu proizvodnju, koja će značiti zajamčeni mir. Možemo li mi napraviti ovo sami? Ne. Ne, i zahvalan sam svima vama, i zahvalan sam svim našim partnerima koji su voljni pomoći. Sigurnosna jamstva ključ su mira, a što su pouzdanija, to će mir dulje trajati.

Četvrto. Već imamo 28 bilateralnih sigurnosnih sporazuma s partnerima – i s gotovo svima koji sudjeluju na današnjem sastanku. I to su vrlo jasne obveze koje čine Ukrajinu i vaše zemlje jačima. To su obrambene, financijske i političke stvari koje prvenstveno rade na neproširivanju ovog rata. Moramo povećati ono o čemu smo se bilateralno dogovorili s vama: više uzajamnog djelovanja, više obrambene proizvodnje, više financijske stabilnosti, više tehnoloških stvari. I ono što izravno štiti živote ljudi: razvojem ukrajinske protuzračne obrane stvaramo osnovu novog europskog zračnog štita. Molimo, svaka predanost PPO-u je iznimno bitna. I na temelju ovog početnog temelja, moramo zajedno stvoriti učinkovit i dostatan sustav jamstava za sigurnost – za pravedan, dugotrajan mir, za Ukrajinu i cijelu Europu.

I peto. Svi vidimo turbulencije koje su počele u globalnoj politici. Ali svaki problem je prilika. Očuvanje slobode u Europi izravno ovisi o našoj sposobnosti, sposobnosti cijele Europe, da barem postanemo neovisni. A Europa si nikada, baš nikada ne može priuštiti zaostajanje u globalnom tehnološkom natjecanju. Sada, nažalost, ima trenutaka kada se bilježi takav zaostatak. I samo ujedinjeni, upravo kao ujedinjeni kontinent, možemo ispraviti taj zaostatak. Ne netko sam za sebe, nego Europljani zajedno za Europu, za cijeli svijet. I svi su partneri zajedno radi zajedničkih zadataka.

24. veljače nije bio sretan dan za Putina, i to baš zato što smo se svi ujedinili: Ukrajinci u svojoj kući, Europljani na svom kontinentu, Amerika je bila ujedinjena s Europom, "sedmica" i svi u svijetu koji su osjetili koliko je ruska invazija nepravedna.

Sada vrijedi učiniti više nego jučer. Podržavati jedni druge više nego ikada. Da bismo ove godine mogli reći: učinili smo sve što smo mogli i morali i sada je mir.

Želim vam svima zahvaliti na podršci! Zato što smo zajedno. Ponosan sam na našu suradnju s vama. Jako sam ponosan na naše prijateljstvo s vama. Hvala vam puno.

Slava Ukrajini!

S ukrajinskog jezika prevela Olesja Martinjuk

ВИКРАДЕНІ ДІТИ

З понад 19 тисяч викрадених дітей України вдалося повернути наразі трохи більш як тисячу – Олена Зеленська

Олена Зеленська

Підтримка, яку наша держава має зараз від людей з усього світу, доводить, що українці не самі. Про це перша леді України Олена Зеленська заявила в інтерв'ю для італійського політичного та інформаційного ток-шоу Quarta Repubblica на каналі Rete 4.

Дружина Президента зазначила, що дуже важливо, щоб світ пам'ятав, хто насправді є агресором, і продовжував допомагати Україні боротися за спільне майбутнє. «Замість того, щоб зупиняти кривдника та зробити так,

щоб він більше нікого не міг кривдити, починається розмова про якусь взаємовигідну розмову з ним. Це підміна понять, це розмивання моралі. І це дуже небезпечна ситуація для всіх», – зауважила вона.

Перша леді також наголосила, що в цій боротьбі Україна захищає передусім своїх людей. «Ми боремося не за кілометри. Ми боремося за наших людей на окупованих територіях. Ці кілометри – це їхній дім, робота, школа, рідні вулиці. Ці люди мають право жити у своїй країні без страху. Ми не можемо залишити їх у небезпеці», – зазначила Олена Зеленська.

Вона також звернула окрему увагу на те, що Росія викрала понад 19 тисяч українських дітей. Натепер вдалося повернути лише 1227, адже РФ різними способами намагається перешкоджати цьому процесу. «Це не є механізмом, що постійно працює, на жаль. Саме для того, щоб цей механізм існував і працював, і створена Міжнародна коаліція за повернення українських дітей, куди входить уже 41 країна», – підсумувала перша леді.

Офіційне інтернет-представництво
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
26.02.2025

UKRADENA DJECA

Od više od 19 tisuća ukradene djece, Ukrajina je dosad uspjela vratiti nešto više od tisuću - Olena Zelenska

„Подrška koju Ukrajina sada ima od ljudi iz cijelog svijeta dokazuje da Ukrajinci nisu sami.“ - izjavila je to prva dama Ukrajine Olena Zelenska u intervjuu za talijanski političko-informativni talk show Quarta Repubblica na kanalu Rete 4.

Predsjednikova supruga napomenula je kako je vrlo važno da se svijet sjeti tko je zapravo agresor i nastavi pomagati Ukrajini u borbi za zajedničku budućnost.

„Umjesto da se zlostavljača zaustavi i učini tako da više nikoga ne može povrijediti, počinje razgovor o nekakvom obostrano korisnom razgovoru s njim. Ovo je promjena pojmova, to je erozija morala. A ovo je vrlo opasna situacija za sve“, istaknula je.

Prva dama je također naglasila da Ukrajina u ovoj borbi prvenstveno štiti svoj narod. „Ne borimo se za kilometre. Borimo se za svoj narod na okupiranim područjima. Ti kilometri su njihov dom, posao, škola, ulice. Ti ljudi imaju pravo živjeti u svojoj zemlji bez straha. Ne možemo ih ostaviti u opasnosti“, rekla je Olena Zelenska.

Posebno se osvrnula i na činjenicu da je Rusija otela više od 19 tisuća ukrajinske djece. Do sada ih je vraćeno samo 1227, jer Ruska Federacija na razne načine pokušava spriječiti taj proces. „Ovo nije mehanizam koji radi stalno, nažalost. Međunarodna koalicija za povratak ukrajinske djece, koja već uključuje 41 državu, stvorena je upravo da bi ovaj mehanizam postojao i funkcionirao“, zaključila je prva dama.

S ukrajinskog jezika prevela Olesja Martinjuk

ВІЧЕ В ЗАГРЕБІ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ: ТРИ РОКИ АГРЕСІЇ

22 лютого 2025 року у Загребі із закликом посилити допомогу Україні на історичну площу Бана Йосипа Єлачича прийшли всі, кому болять доля України. У мітингу на підтримку України з нагоди третьої річниці брутальної широкомасштабної агресії РФ взяли участь представники хорватського уряду і парламенту, влади міста Загреб та дипломатичного корпусу, а також представники ЗМІ, неурядових організацій і товариств.

На головному майдані хорватської столиці вшанували жертв російської агресії проти України. Три роки тому Росія розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, яке забрало життя десятків тисяч невинних українців – дітей, жінок, підлітків, престарілих, воїнів світла... Це продовження агресії, яку Росія здійснює з лютого 2014 року, що тимчасово окупувала український півострів Крим та частини Донецької і Луганської областей.

Всупереч очікуванням кремлівського режиму, Україна вистояла і продовжує відстоювати свою свободу та незалежність. Українські воїни захищають не лише свою країну - захищають євроатлантичну безпеку від широкомасштабної російської військової загрози яка триває вже три роки. Це три роки страждань і знекровлення країни.

«Що означають три роки в житті людини? Трирічна дитина вже говорить, розпізнає добро і розуміє, що таке зло. А в Україні за три роки російської агресії загинуло понад 600 дітей, - сказав в своїй промові Василь Кирилич, Посол України в Республіці Хорватія. - Три роки виводять учня на поріг випуску. А в Україні за три роки знищили 365 шкіл... За три роки майстер може побудувати дім для своєї родини. А в Україні за три роки російський агресор зруйнував 236 тисяч житлових будинків...

Три роки безсонних ночей... Три роки в притулках... Це пекло створене російським агресором... Українці не завойовники, вони мужньо захищають свою державу, свою родину, свою мову та культуру. Україна відстоює європейські цінності та європейську свободу. Українці - мирний народ. І ніхто в світі так не хоче миру, як українці. Але Україна прагне справедливого і тривалого миру з чіткими гарантіями безпеки, щоб Росія ніколи більше не могла напасти на Україну».

Підтримали зібрання мер міста Загреб Томіслав Томашевич і заступник мера Лука Корлает. «Загреб стоїть поруч з Україною з першого дня російської агресії – і стоїть досі! Більше всього ми хочемо миру для України, але мир має бути справедливим», – зазначив мер Тома-

шевич і особливо подякував загребчанам за їх прийом і відкритість до всіх українців, які шукали захисту від страждань війни в Загребі.

Вріз:

24 лютого 2025 року, в день трагічної річниці жорстокої російської агресії проти України, Загребські фонтани на вулиці Хорватської братської спільноти (Ulica Hrvatske bratske zajednice) засвітилися символами України та посланнями солідарності і підтримки українському народу.

Того ж дня в Загребі, в Будинку Європи відкрито виставку фотографій відомих польських воєнних репортерів під назвою "Очі війни", яку ініціювало Посольство Республіки Польщі в Хорватії. На панельній дискусії "Очі війни - три роки з початку війни проти України" виступили Посол України в Республіці Хорватія Василь Кирилич, Посол Республіки Польща в Республіці Хорватія Павел Червінський та Державний секретар Міністерства закордонних та європейських справ Республіки Хорватія Франо Матушич.

Ксенія Мелешко

U ZAGREBU ODRŽAN SKUP PODRŠKE UKRAJINI: TRI GODINE AGRESIJE

Dana 22. veljače 2025. godine svi kojima je stalo do sudbine Ukrajine okupili su se na povijesnom Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu s pozivom na povećanje pomoći Ukrajini. Skupu podrške Ukrajini u povodu treće godine brutalne agresije Ruske federacije nazočili su predstavnici Vlade i Sabora RH, Gradskog poglavarstva Zagreba i diplomatskog zbora, predstavnici medija, nevladinih organizacija i udruga. Na glavnom trgu hrvatske metropole odana je počast žrtvama ruske agresije na Ukrajinu.

Prije tri godine Rusija je pokrenula sveobuhvatnu invaziju na Ukrajinu, koja je odnijela živote desetaka tisuća nevinih

Ukrajina - djece, žena, tinejdžera, staraca, ratnika svjetla... Riječ je o nastavku agresije koju Rusija provodi od veljače 2014. godine kada je privremeno okupirala ukrajinski poluotok Krim te dijelove Donecke i Luhanske oblasti (županija). Unatoč očekivanjima režima u Kremlju, Ukrajina je obranila i nastavlja braniti svoju slobodu i neovisnost.

Ukrajinski vojnici ne štite samo svoju zemlju – oni štite euroatlantsku sigurnost od velike ruske vojne prijetnje koja traje već tri godine. Ovo su tri godine stradanja i krvoprolića.

„Što znače tri godine u životu čovjeka? Dijete od tri godine već govori, prepoznaje dobro i razumije što je zlo. A u Ukra-

jini je u tri godine ruske agresije poginulo više od 600 djece“ rekao je u svom govoru Vasylyl Kyrlyč, veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj. „Tri godine dovode studenta na prag mature. A u Ukrajini je u tri godine uništeno 365 škola... Za tri godine majstor može sagraditi kuću za svoju obitelj. A u Ukrajini je ruski agresor u tri godine uništio 236.000 stambenih zgrada... Tri godine neprospavanih noći... Tri godine u skloništima... Ovaj pakao napravio je ruski agresor... Ukrajinci nisu osvajači, oni hrabro brane svoju zemlju, svoju obitelj, svoj jezik i kulturu. Ukrajina brani europske vrijednosti i europsku slobodu. Ukrajinci su miroljubiv narod. I nitko na svijetu toliko ne želi mir kao Ukrajinci. Ali Ukrajina traži pravedan i trajan mir s jasnim sigurnosnim jamstvima, tako da Rusija nikada više ne može napasti Ukrajinu.“

Skup su podržali zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević i dogradonačelnik Luka Korlaet.

“Zagreb je bio uz Ukrajinu od prvog dana ruske agresije – stoji i danas! Ukrajini najviše od svega želimo mir, ali mir mora biti pravedan“ rekao je gradonačelnik Tomašević i

posebno zahvalio Zagrepčanima na dobrodošlici i otvorenosti prema svim Ukrajcima koji su zaštitu od ratnih stradanja potražili u Zagrebu.

24. veljače 2025. godine, na dan tragične obljetnice brutalne ruske agresije na Ukrajinu, zagrebačke fontane u Ulici Hrvatske bratske zajednice zasvijetlile su simbolima Ukrajine i porukama solidarnosti i podrške ukrajinskom narodu. Istog dana u Zagrebu, u Europskom domu otvorena je izložba fotografija poznatih poljskih ratnih izvijestitelja pod nazivom „Oči rata“ koju je iniciralo Veleposlanstvo Republike Poljske u Hrvatskoj.

Na tribini „Oči rata – tri godine od početka rata protiv Ukrajine“ govorili su veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Vasylyl Kyrlyč, veleposlanik Republike Poljske u Republici Hrvatskoj Pavel Chervinski i državni tajnik Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Frano Matušić.

S ukrajinskog jezika prevela Oksana Martinjuk

АРТ ПО-УКРАЇНСЬКИ: ЧОРНІ ПЕЙЗАЖІ, ПРОЄКЦІЯ СВІТЛА І ЧЕРВОНІ МАКИ

“Між тут і там - Ambivalence” - так українські художниці Тетяна Маслик, Ніна Кирилич та Софія Маслик назвали свою виставку творів, яка відкрилася в загребській галереї Oris Kuća arhitecture / House of Architecture 20 лютого 2025 року.

Ця виставка була присвячена третій річниці повномасштабного вторгнення РФ в Україну і чітко продемонструвала стан, у якому знаходяться українці. Густі чорні фарби як символ війни, вияв смутку і жалю, спричинених агресією – такими є полотна Тетяни Маслик. Картини у примарних світлих тонах – проєкція світу

майбутнього від Софії Маслик. І квітучі, яскраві полотна Ніни Кирилич – як ствердження України: була, є і буде!

Цей захід зібрав цвіт інтелігенції Загреба. Перед поважною публікою на відкритті виставки виступив Посол України в Хорватії Василь Кирилич, депутат Хорватського сабору і голова Міжпарламентської групи дружби Хорватія-Україна Здравка Бушич та директор Народного університету Сесвете Векослава Дам'янович. АннаДел заспівала авторську пісню «Вільна», а Неля Лойс виконала сповнену експресії танцювальну імпровізацію.

Ксенія Мелешко

ШЛЯХ ДО ШЕВЧЕНКА ЧЕРЕЗ ЙОГО ЗАПОВІТІ ПРОЛЯГАЄ...

До Шевченка шлях через Його заповіти пролягає...

Я до Тебе, Тарасе, на сповідь іду. Іду з дитинства. І мільйони йдуть. З Твоїм Кавказом іду, із Заповітом, з Думами Твоїми, з Холодним Яром іду. Як до Апостола правди і свободи йду. Як до Месії. Як до Кобзаря, якого слухають віки.

Іду з вірою і надією, що «на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі». Іду шляхом, що через заповіти Твої пролягає. Шляхом усвідомлення пророчих тих заповітів – не тріумфального їх карбування, а чистосердечного звершення.

То шлях – до себе. Бути собою – значить діяти. Зробити все, що необхідно, тими засобами, які маємо, тієї миті, яка настала, в тому місці, де перебуваємо.

І в тому - життєтворчість Шевченка. Вічного, як Україна. Неосяжного, як світ.

Пам'ятаєте Його нам послання: «Борітеся — побороете, вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святая!»?

Пам'ятаймо.. І не лише 9 березня, а щодень – у серці і в чині.

Пам'ятаймо: допоки є Шевченко – будемо і ми. Буде й Україна.

Посол України в Республіці Хорватія Василь Кирилич

U LIPOVLJANIMA OBILJEŽEN DAN TARASA ŠEVČENKA

U Lipovljanima, ispred spomenika Tarasu Ševčenku kojega su dali izraditi članovi KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, svake godine se održava obljetnica rođenja i smrti velikog ukrajinskog književnika i slikara Tarasa Ševčenka. 16. ožujka 2025. održan je program posvećen Ševčenku u sklopu obilježavanja Dana Općine Lipovljani, Dana Župe svetog Josipa kao i Dana osnovne škole Josipa Kozarca Lipovljani. Program je počeo polaganjem cvijeća i paljenjem svijeća ispred spomenika T. Ševčenku. Cvijeće su položili načelnik Općine Lipovljani Nikola Horvat, predsjednik Općinskog vijeća Tomislav Lukšić, predsjednik Ukrajinske zajednice RH Vlado Karešen i predsjednik KPD Ukrajinaca „Karpati“ Mirko Fedak. Svečani program je nastavljen u sjedištu „Karpata“ Lipovljani.

Na početku programa, pjevačka skupina „Karpata“ otpjevala je poznatu uglazbljenu pjesmu Tarasa Ševčenka kao uvod u daljnji program. Na prijedlog predsjednika „Karpata“, uzeli su riječ i pozdravili prisutne predsjednik Ukrajinske zajed-

nice RH, župnik grkokatoličke župe Lipovljani, te načelnik Općine Lipovljani.

O životu i djelima Tarasa Ševčenka, s posebnim akcentom na njegovo pisanje, u nastavku programa govorila je Katarina Jovakarić, studentica ukrajinskog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Bogati prikaz Ševčenkovih djela popratila je i sa nekoliko recitacija.

U nastavku prikaza djela Tarasa Ševčenka, s težištem na slikarstvo, prezentirao je predsjednik Društva za ukrajinsku kulturu Grada Zagreba Aleksa Pavlešen, prikazavši putem video snimaka stotinjak njegovih likovnih uradaka uz prigodne komentare.

Za kraj programa, pjevačka skupina „Karpata“ otpjevala je još jednu uglazbljenu pjesmu Tarasa Ševčenka.

Na obilježavanju Dana Tarasa Ševčenka, osim članova „Karpata“ i čelnštva Općine Lipovljani, bili su prisutni gotovo svi predsjednici uz mnogo članova kulturnih udruga općine Lipovljani.

Ivan Semenjuk

„ŠEVČENKIANA 2025.“

Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske obilježila 211. godišnjicu rođenja Tarasa Ševčenka

„Ševčenkiana“ je dugogodišnji projekt Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske kojim se kroz različite kulturno-obrazovne aktivnosti nastoji upoznati hrvatska javnost i mladi pripadnici ukrajinske manjinske zajednice s velikanom ukrajinske kulture, pjesnikom i književnikom, akademskim slikarom, prosvjetiteljem i duhovnim ocem Ukrajine, Tarasom Ševčenkom, čija su djela uvijek aktualna, pogotovo sada zbog ruske agresije na Ukrajinu.

U Osijeku, u svečanoj dvorani Prosvjetno-kulturnog centra Mađara u Republici Hrvatskoj, 9. ožujka 2025. godine održan

je svečani program u sklopu projekta „Ševčenkiana“ povodom 211. godišnjice rođenja velikog ukrajinskog pjesnika i slikara akademika Tarasa Ševčenka. Događaj su organizirali Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske i Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Lesja Ukrajinka“ Osijek, a okupio je brojne članove ukrajinske zajednice, ljubitelje ukrajinske književnosti i kulture te goste iz cijele Hrvatske.

Svečanost je započela pozdravnim govorima istaknutih i aktivnih predstavnika ukrajinske zajednice u Hrvatskoj.

Predsjednica UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek, Oksana Martynjuk, pozdravila je sve prisutne, prenijela srdačne pozdrave i ispriku zbog nedolaska veleposlanika Ukrajine NJ. E. Vasylja Kyrylyča te istaknula važnost čuvanja ukrajinske kulturne baštine kroz ovakve i slične događaje. Naglasila je aktualnost književnih djela Tarasa Ševčenka i recitirala dio poezije velikog Kobzara o neizmornoj ljubavi prema Ukrajini i njenoj vječnoj borbi za svoju neovisnost. Vlado Karešin, predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske, naglasio je značaj lika Tarasa Ševčenka za ukrajinski identitet i slobodu, dok je Tetyana Kochnyeva Ramač, predstavница ukrajinske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije, podsjetila na njegovu neizmjernu književnu ostavštinu i pročitala najpoznatije njegove stihove.

U umjetničkom dijelu programa nastupile su udruge članice Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske: UKPD

„Lesja Ukrajinka“ Osijek, UKPD „Ukrajina“ Slavonski Brod, KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, solistica UKPD „Ivan Franko“ Vukovar Anita Pezerović, UKPD „Andrij Pelih“ Šumeće te učenici koji pohađaju nastavu Ukrajinskog jezika i kulture po Modelu C u OŠ „Antun Matija Reljković“ Bebrina.

Program je obuhvaćao recitacije djela Tarasa Ševčenka na ukrajinskom i hrvatskom jeziku, što je na poseban način približilo njegovu poeziju svim prisutnima. Publiku su oduševile uglazbljene pjesme Tarasa Ševčenka u izvedbi zbora, učenika i solista, kao i instrumentalne izvedbe na harfi i blokflauti. Dodatni emocionalni naboj unijeli su mladi plesači, koji su izveli patriotske, domoljubne plesove, ujedinjujući u svojoj izvedbi strast i ljubav prema ukrajinskoj kulturi i tradiciji.

Jedan od istaknutijih segmenata programa bila je izložba slika posvećena Tarasu Ševčenku, koju je priredila prof.

Tatjana Lasek Žagar, voditeljica sekcije rukotvorina „Gerda“ UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek. Posjetitelji su imali priliku vidjeti umjetnička djela Ševčenkovih portreta, prikaze njegovih rodni krajeva, ljepotu prirode Ukrajine, pejzaže ukrajinskog sela i motive iz njegovih djela. Uz to, posebnu pažnju privukla je izložba dječjih likovnih radova posvećena poeziji i djetinjstvu Tarasa Ševčenka, a koju je s djecom pripremila prof. Oksana Martinjuk. Dječji radovi odražavali su njihovu povezanost s ukrajinskom baštinom i inspiraciju Ševčenkovim opusom.

Dodatno bogatstvo programu dali su kratki filmovi o životu i djelu Tarasa Ševčenka. Prikazana su tri filma s prijevodom na hrvatski jezik, koje je pripremila UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek uz prijevod Davora Lagudze. Filmovi su detaljno prikazali Ševčenkov put od skromnih početaka, teškog djetinjstva preko progonstava i zatvaranja, do ostavštine koju je ostavio za sobom kao simbol otpora i nacionalnog ponosa.

Događaj je održan pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, što svjedoči o važnosti

očuvanja kulturnog identiteta ukrajinske zajednice u Hrvatskoj.

Nakon službenog dijela programa, svi sudionici i gosti okupili su se na ugodnom druženju. U prijateljskom ozračju razgovaralo se o dojmovima s programa, značaju Ševčenkove stvaralaštva te budućim planovima održavanja „Ševčenkiane“ i suradnje među udrugama.

Ovaj kulturno-obrazovni program, kao i svi drugi koje organizira UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek, imao je i humanitarni karakter. Svi prisutni imali su priliku dati dobrovoljni prilog za pomoć Ukrajini, čime su još jednom pokazali solidarnost i povezanost s domovinom svojih predaka.

Svečani program u Osijeku još jednom je dokazao da su lik i djelo Tarasa Ševčenka neiscrpna inspiracija za sve generacije, a njegova poruka o slobodi, neovisnosti, pravdi i ljubavi prema domovini, povijesti, tradicijama i materinskom jeziku i dalje živi među Ukrajincima diljem svijeta.

Davor Lagudza

ТАРАС ШЕВЧЕНКО: СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ...

За популяризацію України у світі Ольга Камінська нагороджена орденом «Єдність та Воля»

У Києві 10 березня 2025 року в Національному музеї літератури України відбувся літературно-музичний захід «Свою Україну любіть...», присвячений 211-ій річниці з дня народження Кобзаря в рамках музейної програми «Україна-Світ: діалог культур» спільно з Товариством зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ») та Українським культурно-просвітним товариством «Дніпро» Рієка (Хорватія).

Відкриваючи захід, старша наукова співробітниця музею, заслужена діячка естрадного мистецтва України Ольга Угнівченко розповіла гостям про Великого Кобзаря, його непохитність у боротьбі, про силу його слова, яка піднімає український народ на захист своєї ідентичності. Відкриваючи урочисту частину заходу, вона прочитала вірш Т. Шевченка «Доля» та виконала свою авторську пісню «Люби і знай свій рідний край».

Шевченкове слово звучить на повну силу у всіх кутках світу завдяки неупинній праці представників нашого народу. Таким осередком української культури за межами України є праця талановитих митців Українського культурно-просвітнього товариства «Дніпро» Рієка (Хорватія). Голова організації, народна артистка

України, хорватська примадонна опери та української оперети Ольга Камінська та музикант-фаготист, представник української національної меншини в Приморсько-Горанській області Хорватії Віктор Камінський.

Подружжя Камінських, Ольга і Віктор, розповіли присутнім про заснування та роботу Товариства, а також про допомогу біженцям з України. Відеоматеріали про діяльність Товариства дали змогу глядачам уявити обсяг роботи, яку воно здійснює. А неперевершене виконання Ольгою Камінською пісень «Така її доля» та «Летіла зозуля» на слова Великого Кобзаря, виконання хорватської пісні Йосіфа Хатсе «Серенада» зачарувало слухачів.

З привітальним словом виступила співorganizаторка заходу – голова секретаріату Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ») Алла Кендзера. Вона нагородила орденом «Єдність та Воля» пані Ольгу Камінську – за багаторічну співпрацю на ниві української культури та популяризацію України у світі.

Такі спільні заходи об'єднують українців світу, от і колектив «Дарничанка» виявив бажання побувати в хорватському місті Рієка на фестивалі. Своєю барвистою пісенною творчістю вже понад 60 років прославляє Україну та її культуру уславлений колектив народної пісні, в репертуарі якого почесне місце посідає творчість Великого Кобзаря. Це заслужений народний хор «Дарничанка» під керівництвом професора, заслуженого діяча культури України Петра Андрійчука. Цей чудовий колектив виконав твори на слова Тараса Шевченка та українські народні пісні. Величним фінальним акордом прозвучала пісня «Рече та стогне Дніпр широкий», яку разом з хором співали всі присутні в залі.

На завершення слова вдячності за участь у пошануванні пам'яті Великого Кобзаря виголосила заступниця генерального директора НМЛУ Тамара Сидоренко, яка вручила всім учасникам подяки від Національного музею літератури України – за спільний захід та багаторічну співпрацю.

Ольга Камінська висловила щиру вдячність товариству «Україна -Світ» за нагородження новоствореним у 2014 році орденом.

Про цю нагороду: «Знак народної пошани, орден «Єдність та воля» – це недержавна загальноукраїнська нагорода з особливим статусом, започаткована з метою

сприяння створенню на території України громадянського суспільства європейського спрямування».

Цю нагороду Ольга Камінська щиро прийняла з рук пані Алли Кендзери, яка є головою секретаріату товариства «Україна-Світ», з яким пані Ольга співпрацює ще з 1989 року від своєї першої творчої поїздки до Сполучених Штатів Америки, коли це товариство мало назву «Дружба», потім – «Україна», а нині – «Україна-Світ». Від цього громадського об'єднання Ольга Камінська представляла Державу Україна в чотирьох діаспорах: у США (штати Нью-Джерсі і Нью-Йорк), у діаспорі Канади (місто Торонто), потім у статусі голови УКПТ «Дніпро» Рієка.

Нині Ольга Камінська приймає різні пропозиції про створення дружніх і творчих зв'язків між громадами українських сіл і міст з містами і областями Хорватії. Це дійсно жертвна волонтерська робота, яка здається декому – «Та навіщо воно тобі?» Але, на щастя, є такі люди і громадські об'єднання, які все ж цінують витрачену людську енергію, спрямовану на подяку рідній Державі, де людина народилася, здобула освіту, отримала високі нагороди за свою професійну діяльність і пішла далі у світ демонструвати свої знання і вміння, які здобула на Батьківщині та представляти багатство української культури і Україну в цілому.

Ольга Камінська безмежно вдячна і горда, що відзначена цим Орденом, і що культурна дипломатія продовжує успішно діяти. Члени УКПТ «Дніпро» Рієка, в свою чергу, запрошують до участі у трьох міжнародних конкурсах: Дев'ятого міжнародного конкурсу «Українські солоспіви у Рієці», Четвертого міжнародного конкурсу «Українське танцювальне ревію», Другого міжнародного конкурсу Українське поетично-прозово-публіцистичне ревію

«Франкові зорі», які відбудуться в рамках Дев'ятого українського фестивалю пісні, музики, танців і художнього мистецтва в червні 2025 року в місті Рієка, Хорватія.

Представник української національної меншини Приморсько-Горанської області Віктор Камінський подарував пані Аллі Кендзері пам'ятний знак-логотип товариства «Дніпро» - Рієка, виготовлений до 15-річчя заснування товариства «Дніпро» у знак єднання українців світу та запросив на Фестиваль 2025 в чудове місто Рієка.

Віктор Камінський

21. VELJAČE – MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOG JEZIKA

Članovi UKPD „Ivan Franko“ Vukovar kroz poeziju i pjesmu predstavili ljepotu svog jezika

Svake godine 21. veljače diljem svijeta slavi se Međunarodni dan materinskog jezika. Ovaj dan naglašava važnost jezične i kulturne raznolikosti te podsjeća na nužnost očuvanja i podrške materinskim jezicima, koji su neodvojiv dio identiteta svake nacije.

Međunarodni dan materinskog jezika proglašen je na 30. sjednici Generalne konferencije UNESCO-a 1999. godine. Datum 21. veljače izabran je u čast događaja iz 1952. godine u Dhaki (današnja prijestolnica Bangladeša), gdje je tijekom demonstracija za priznavanje bengalskog jezika kao službenog nekoliko studenata ubijeno od strane policije. Od tada ovaj dan simbolizira borbu za pravo govora na materinskom jeziku i naglašava važnost jezične raznolikosti.

Za Ukrajinke Dan materinskog jezika ima poseban značaj, jer je ukrajinski jezik stoljećima bio podvrgnut represijama i zabranama. Od 1622. godine do raspada SSSR-a zabilježeno je 58 slučajeva zabrane korištenja ukrajinskog jezika.

Posebno razorna je bila Valujevska okružnica iz 1863. godine, usmjerena na pripremu rusifikacije, a koja je tvrdila: „Ukrajinskog jezika nije bilo, nema ga i ne može ga biti.“ Unatoč tim preprekama, Ukrajinci su sačuvali svoj jezik koji je temelj nacionalnog identiteta i kulture.

Za Ukrajinke diljem svijeta ovaj dan ima poseban značaj, s obzirom na povijesne izazove kroz koje je prošao ukrajinski jezik. Slaveći ovaj dan, odajemo počast svojoj kulturnoj baštini i pridonosimo njezinu prijenosu budućim generacijama. 21. veljače – dan je ponosa na materinski jezik te poticaj za njegovo učenje, korištenje i popularizaciju.

Poznavanje materinskog jezika glavni je kriterij društvenog identiteta i samodostatnosti pojedinca i nacije. Riječ je

temeljni princip svijesti naroda, a u jeziku je sadržana cjelokupna raznolikost nacionalnog pogleda na svijet. Materinski jezik oblikuje svjetonazor, prenosi tradicije i povezuje generacije. Očuvanje i razvoj materinskog jezika pridonosi kulturnom bogatstvu i raznolikosti svijeta. Međunarodni dan materinskog jezika podsjetnik je na vrijednost svakog jezika i nužnost njegova očuvanja.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji Dan materinskog jezika smatra se značajnim obilježavanjem. Već nekoliko godina ovaj dan se slavi u organizaciji slovačke nacionalne manjine (središte u Iloku), koja poziva na kulturno događanje sve pripadnike nacionalnih manjina s ovog područja.

Ove su godine na proslavi Dana materinskog jezika sudjelovali predstavnici slovačke, mađarske, rusinske, srpske, njemačke i ukrajinske nacionalne manjine.

Melodičan, slavujev, kako ga zovu Ukrajinci, materinski ukrajinski jezik na proslavi su predstavili članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ivan Franko“ iz Vukovara koji su svoj nastup posvetili geniju ukrajinske književnosti, utemeljitelju ukrajinskog književnog jezika Tarasu Ševčenku. Anđela Simeunović recitirala je Ševčenkovu pjesmu „Zoro moja večernja...“, koju je naučila pod vodstvom prof. Tetyane Kočnjeve Ramač dok je pohađala nastavu ukrajinskog jezika prema Modelu C u školi. Istu poeziju Tarasa Ševčenka prevedenu na hrvatski jezik pročitala je Antonija Barišić. Ukrajinska narodna pjesma u izvedbi dueta Anite Pezerović i Marije S. Simeunović nadopunila je nastup izvođenja Ševčenkove genijalne poezije.

Štefica Vojnović

ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA KPD UKRAJINACA „KARPATI“ LIPOVLJANI

Kulturno-prosvjetno društvo Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani je 1. ožujka 2025. godine u Društvenom domu Lipovljani održalo svoju Godišnju izbornu skupštinu. Prije otvaranja skupštine, pjevačka skupina Društva otpjevala je himne RH i Ukrajine, te u nastavku dvije ukrajinske pjesme. Prisutne je pozdravila i plesna skupina sa dva ukrajinska narodna plesa.

Predsjednik udruge Ivan Semenjuk je pozdravio sve članove i prisutne goste, te su se svi prisutni minutom šutnje sjetili preminulih članova ovoga Društva, kao i stradalih Ukrajinaca te svih heroja u ratu koji je izazvan agresijom Ruske federacije.

Nakon izvedenog kulturno-umjetničkog programa, predsjednik Ivan Semenjuk je otvorio skupštinu te iznio prijedlog dnevnog reda, koji je usvojen na prethodnom sastanku Predsjedništva održanog 11. veljače 2025. godine. Na istom sastanku dogovorena su i usvojena izborna tijela skupštine, točnije, predsjedništvo u sastavu: Ivan Semenjuk, Ankica Mrkša i Bogdan Hnatjuk, članovi verifikacijske komisije: Mirko Fedak i Mira Ardan, zapisničar Štefka Semenjuk, i ovjerovitelji zapisnika Ankica Holovčuk i Marica Šegotić. U ime Nadzornog odbora, izvješće je podnio Ivica Ardan.

Prijedlog radnih tijela jednoglasno je usvojen. Nakon izvje-

šća predsjednika Verifikacijske komisije da su od 89 članova prisutna 62 člana i da će sve odluke donesene na ovoj skupštini biti pravovaljane.

Izvješće o radu tijekom 2024. godine podnio je predsjednik udruge Ivan Semenjuk. Iz izvješća je vidljiv veliki broj nastupa i rada ukrajinskog društva u Lipovljanima. Nastupi su ostvareni diljem Hrvatske i dijelu susjednih država u kojima djeluje ukrajinska nacionalna manjina.

Financijsko izvješće za 2024. godinu podnijela je Ankica Mrkša iz kojeg je vidljivo da su sva financijska sredstva utrošena u skladu s kriterijima Savjeta za nacionalne manjine RH i Općine Lipovljani, a što je svojim izvješćem potvrdio i predsjednik Nadzornog odbora Ivica Ardan. Diskusije u vezi izvješća nije bilo, te su svi jednoglasno usvojeni.

Plan rada za 2025. godinu predstavio je predsjednik KPD Ivan Semenjuk u kojemu su nabrojani već dogovoreni nastupi za 2025. godinu, kao i nastupi koji su predviđeni u narednom periodu sukladno godišnjem planu. Da bi planirani rad mogli ostvariti, Ankica Mrkša predstavila je i Financijski plan za 2025. godinu. U planu su predloženi planirani prihodi od Savjeta za nacionalne manjine RH i Općine Lipovljani, te vlastita sredstva, kao i rashodi razgraničeni po vrstama troška i radu sekcija. Predloženi plan je stavljen na raspravu te jednoglasno usvojen.

Nakon razrješenja dosadašnjeg Predsjedništva, Nadzornog odbora i likvidatora, predsjednik je pročitao prijedlog za ove

funkcije koji je Predsjedništvo donijelo na svom sastanku, održanom 11. veljače 2025. godine, a taj prijedlog je sljedeći: Mirko Fedak – predsjednik KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, Ankica Mrkša - dopredsjednica, te članovi: Anamarija Nerad, Ankica Holovčuk, Ivan Semenjuk, Ljubica Semenjuk, Marica Šegotić, Mira Ardan, Slavica Torh, Štefica Hoško i Štefka Semenjuk; Nadzorni odbor: Ivica Ardan, Bogdan Hnatjuk i Vladimir Miško, a za likvidatora Mirko Fedak.

Diskusije na prijedlog novog rukovodstva Udruge nije bilo te je prijedlog stavljen na glasovanje. Jednoglasno su potvrđene i izglasane sve funkcije za nastavak rada udruge „Karpati“.

Pozdravne riječi vezane za dosadašnji rad u nastavku su uputili predsjednica pjevačke skupine „Lira“ Lipovljani Nevenka Zorić, predsjednica Češke besede Lipovljani Vjera Ožoga, predsjednica Matice Hrvatske Melita Lenička, reporter Radio Moslavine Ivan Gračaković te predstavnik Udruge umirovljenika Stjepan Jug. Svi su iskazali svoje zadovoljstvo dosadašnjom suradnjom s KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani i dobre želje za kvalitetnim nastavkom suradnje u radu. Posebne zahvale za kvalitetan rad „Karpata“ iznio je i načelnik Općine Lipovljani Nikola Horvat uz želju da ova udruga i u nastavku rada s novim predsjednikom i Predsjedništvom nastavi ovako kvalitetnu suradnju i promociju ukrajinske kulture na području općine.

Ivan Semenjuk

УКРАЇНСЬКИЙ АВАНГАРД: НЕЗНАЙОМІ СТОРІНКИ

Катерина Гамалія

*Посол України в РХ Василь Кирилич
Відкриття виставки "Між тут і там - Ambivalence"*

З лекцією "Український авангард: 100 років традиції в мистецтві" в Українському домі Української громади міста Загреба виступила блискучий лектор Катерина Гамалія, доктор мистецтвознавства, членкиня Національної спілки художників України, професор кафедри теорії та історії мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

«Сто років тому завдяки бурхливим подіям в мистецтві, плеяда українських художників створила феномен українського авангарду. Наслідки цього арт-сплеску ми бачимо і зараз», - наголосила мистецтвознавчиня. Основний акцент вечора Катерина Гамалія зробила на демонстрації неймовірно яскравих авангардних картин українських митців.

Селян не можна було малювати

Розповідаючи про український авангард, найперше згадують Каземира Малевича. «Чий він? Його мати – українка, батько – поляк... Як можна Малевича назвати російським художником? Він народився в Україні, де

пройшло його дитинство... Основна маса робіт Малевича зберігається за кордоном, здебільшого в Росії... Але відомий факт, із записів на допитах, що сам митець називав себе українцем і поляком», - розповіла Катерина Гамалія.

Каземир Малевич бачив український голодомор 1930-х років на власні очі. Його роботи того періоду – це драматичні, неначе придавлені тягарем, фігури селян, що не мають обличчя. Це накал контрастних кольорів, що передає напругу, натягнуту струною... Тоді (як і довгий час після) про голодомор не можна було навіть думати, а селян, як головну рушійну силу України, навіть згадувати... Тому Малевич малював кодуючи – зображаючи не робітників, як треба було в Радянському Союзі, а любимих ним українських селян, він ставив на картини того страшного періоду інші роки, аби не підпасти під заборону.... Картини навіть назви мали закодовані. Наприклад, не «Селянка з граблями», а «Жінка з граблями»... Село мало справжню національно виражену силу та красу, а, отже, підлягало знищенню. Його традиції згаду-

вав Малевич, надихаючись гончарством, килимарством, розписами народних майстрів, шукаючи власний шлях до «обнулення», очищення мистецтва, його найвищий прояв, супрематизм. Отже, і мистецтво Малевича треба було знищити, як і українське село.

Прості люди - як святі на іконах

Під час лекції Катерина Гамалія згадала багато культових постатей українського авангарду і, зокрема, Михайла Бойчука, видатного українського художника-монументаліста, засновника «бойчукізму» - національного мистецького стилю, що поєднував візантійські традиції з європейськими новаціями та українським народним мистецтвом...

«Цікаво, що Михайло Бойчук набирив в свою майстерню сільську молодь. Таким було важче потрапити на навчання в Академію мистецтв, закріпитися в місті. Але їх потенціал підкріплювався старанністю та допитливістю, і вкоріненим чуттям народної творчості. Разом з учнями Михайло Бойчук їздив в етнографічні експедиції, збирав витвори народного мистецтва», - розповіла лекторка.

Про монументальні твори Михайла Бойчука говорили: гарно, як у церкві. Кажуть, що в 1920-х колеги дорікали художнику, що він пише селян і робітників як святих на іконах, це мало би бути застереженням. У 1930-х критики відзначали, що митець «віддалився від соцреалізму»...

У 1936 році Михайла Бойчука заарештували. Через пів року допитів його звинуватили в бажанні «відторгнення України від Радянського союзу і створення української націонал-фашистської держави»...

Михайла Бойчука, його дружину і майже всіх учнів розстріляли... Монументальні твори бойчукістів обдерті, замазані та розбиті за наказом радянської влади. Приховати від знищення вдалося тільки невеличкі підготовчі роботи та ескізи...

Мистецтво під час війни

Як багато ми ще не знаємо про цей дивний, екстравагантний, захоплюючий український авангард, яким варто пишатися. За словами відомого українського мистецтвознавця Дмитра Горбачова, український авангард - це «цілий материк світової культури» і його вивчення тільки починається.

«В історії українського мистецтва «хвилі» розвитку повторюються, - підкреслила Катерина Гамалій. - Під час повномасштабної війни бачимо нове піднесення мистецтва, неймовірний емоційний сплеск. Так, як це було майже сто років тому... Найбільш драматичні періоди історії дають надзвичайно обдарованих митців, і роботи, що пронизують наскрізно...

Сьогодні українські митці створюють багато цікавого, але будь-які починання вимагають підтримки. На жаль, державної підтримки не вистачає, тому молоді художники, аби вижити, займаються, в кращому випадку, оформленням вітрин та реклами... Але через деякий час ми, вірогідно, дізнаємося яким потужним був цей період у мистецтві».

Перша книга в Хорватії про український авангард «Ukrajinska avangarda 1910.-1930.» була видана в Загребі у 1990 році Галереєю міста Загреб.

Ксенія Мелешко

КОНЦЕРТ „ЩЕДРИК ТА ДРУЗІ“: ВІД СЕРЦЯ ДО СЕРЦЯ

31 січня 2025 року в Концертному залі ім. Ватрослава Лісінського пройшла неймовірно яскрава подія - благодійний концерт "Щедрик і друзі", організований Українською громадою міста Загреба і Представником української національної меншини міста Загреба за підтримки Посольства України в Республіці Хорватія.

На початку заходу голова Української громади міста Загреба Марія Мелешко звернулася до присутніх зі словами подяки за підтримку України.

Цей концерт виправдав усі сподівання і навіть перевищив їх.

По-перше, дозволив відчувати щирість, глибину і завжди новаторський подих української культури. Аматорський ансамбль «Щедрик» Української громади міста Загреба під художнім керівництвом Олени Коновалової-Штефаніч насправді дає фору багатьом професійним колективам. «Щедрик» завжди вражає ретельно підібраним, оригінальним репертуаром і відданістю співу! Хто знає скільки енергії, душевних сил і часу витрачають учасники ансамблю на те, щоб українська пісня стала частиною кожного із слухачів, той зрозуміє наскільки віддані «щедриківці» українській культурі! Члени ансамблю «Щедрик»: Еміл Бобрек, Олександр Роговський, Сніжана Коверга, Євгенія Труцек, Тетяна Калінкіна, Ольга Лесів, Марія Помазан, Людмила Гуцало, Ірена Шагадін, Аня

Шимунич, Ірина Однолетко, Вероніка Мацковська, Христина Стадник, Ольга Вальчак. Музичні інструменти: Ольга Лесів (фортепіано), Еміл Бобрек (гітара), Горан Нідогон (акордеон).

По-друге – і це дуже важливо: концерт допоміг зібрати кошти, які будуть витрачені на реабілітацію українських дітей у Хорватії. Використання цих донацій та рішення щодо цього приймає Президія Української громади міста Загреба. Організатори концерту дуже вдячні всім, хто підтримує Україну!

По-третє, глядачі і слухачі були в захваті від концерту, який об'єднав серця...

Крім «Щедрика» на концерті виступили також учні Школи сучасного танцю ім. Ани Малетич (Škola suvremenog plesa Ane Maletić), директором якої є Оксана Чулят, членкиня Президії Української громади міста Загреба. Через сучасний танець учні продемонстрували своє бачення модерних танцювальних студій. Особливою стала танцювальна композиція на музику Роберта Стінгла «Для України», яка народилася у 2022 році після повномасштабного вторгнення.

Вечір прикрасили прекрасний спів учениці Музичного училища ім. Еллі Башич з України Ярини Симонової (меццо-сопрано) і віртуозна гра на фортепіано учня цієї ж школи Серафима Іваненка.

Весь вечір «тримав» в своїх руках Олександр Роговський, член Президії Української громади міста Загреба, автор багатьох креативних реприз і рішень. Було легко, нестандартно, глибоко патріотично і зворушливо.

Завершився концерт піснею «Молитва за Україну», на фоні барвистих відео прекрасних українських пейзажів і знакових культурних пам'яток... Щемливо до сліз і з гордістю за свою Батьківщину.

Почесними гостями на концерті були представниця Голови Хорватського парламенту, депутат і голова Міжпарламентської групи дружби Хорватія-Україна пані Здравка Бушич, представниця Міністерства культури і медіа Республіки Хорватії пані Іва Мостарич,

представниця мера Загреба пані Таня Хорватін, голова Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія Тібор Варґа, депутат Хорватського Сабору Велько Кайтазі, депутат Хорватського Сабору четвертого скликання Борис Гралюк, ректор Загребського кафедрального собору монс. Златко Корен, греко-католицькі та римо-католицькі священики та монахині-василіянки, а також представники Посольства України в Хорватії, члени Української громади в Загребі та її численні друзі, серед яких представники міського самоврядування Загреба і неурядових організацій.

Організатори концерту висловлюють свою щирю подяку Місту Загребу за можливість виступити в концертному залі ім. В. Лісінського на пільгових умовах. Особлива подяка всім викладачам і учням шкіл та їх директоркам пані Оксані Чулят та пані Мірелі Бухбер-

гер Карло за небайдужість викладацького складу школи та готовність без зволікань підтримати ініціативу української громади. Велика подяка всім причетним до організації цього заходу та шановним слухачам - за підтримку і за практичні кроки у справі допомоги Україні.

Ксенія Мелешко

ODRŽANA IZVJEŠTAJNA SKUPŠTINA UKPD „TARAS ŠEVČENKO“ KANIŽA

Članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Taras Ševčenko" iz Kaniže proteklu godinu su završili brojnim aktivnostima. Osim organizacije tradicionalnog Božićnog

koncerta i 17. središnje manifestacije Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Općine Bebrina, održana je

krajem 2024. godine Izvještajna skupština na kojoj je predsjednik Mario Has podnio izvješće o radu i financijskom poslovanju Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Taras Ševčenko“ Kaniža u protekloj godini. Izvijestio je članove o planu i programu rada sekcija za 2024. te predstavio financijski plan za 2025. godinu.

Izvješća su jednoglasno prihvaćena, a predsjednik Has se zahvalio svim članovima na golemom zalaganju i doprinosu.

Za 2025. godinu imaju velike planove u sudjelovanju na brojnim manifestacijama sa plesnom i pjevačkom sekcijom. Također, plan je okupiti još više mladih članova i djece. Samo ozbiljnim radom nižu se uspjesi.

Mirjana Has

TRADICIONALNA UKRAJINSKA VEČER „PUŠČENJA“

U Petrovcima se tradicionalno, uoči korizme, obilježava „Puščenja“ – slavenski praznik sreće i veselja, praznik ispraćaja zime i dočeka proljeća.

Ova večer je održana 1. ožujka u Društvenom domu „Sokolana“ u selu Petrovci kod Vukovara, gdje se okupilo više od stotinu Ukrajinaca iz raznih dijelova Hrvatske i susjednih zemalja.

Pozitivna energija, ugodni razgovori, prekrasne ukrajinske pjesme i plesovi, jedinstvena ukrajinska glazba u izvedbi ukrajinskog ansambla „Zabava“ UKPD „Ivan Senjuk“ iz Kule izazvali su osjećaj ponosa što Ukrajinci u Hrvatskoj više od 130 godina uspijevaju čuvati svoje običaje, tradiciju, bogatu kulturu i jezik. Bilo je izuzetno ugodno vidjeti veliki broj mladih ljudi koji se ne srame svojih korijena, već naprotiv, čuvaju tradiciju i kulturu svog naroda na ovim prostorima.

Na samom početku okupljenima se obratio Davor Lagudza, zamjenik predsjednice Vijeća ukrajinske nacionalne manjine Općine Bogdanovci koji je pozdravio goste i ukratko predstavio tradiciju ovog praznika.

Na proslavi su bili uvaženi gosti: načelnik Općine Bogdanovci Marko Barun, predsjednica VMO Petrovci Ahnetka Ivan, član Savjeta za nacionalne manjine RH Zvonko Kostelnik, predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Vukovara Ivan Šarek, predsjednik Ukrajinske zajednice RH Vlado Karešin, predsjednik UKPD „Ivan Franko“ Vukovar Stefan Bojko, vukovarski grkokatolički župnik o. Oleg Zakaljuck.

Prije pozdravnog govora organizatora, gosti su imali priliku pogledati kulturno-umjetnički program. Ukrajinski narodni zbor UKPD „Ivan Franko“ Vukovar izveo je dvije ukrajinske narodne pjesme uz pratnju harmonikaša Marka Pepčaka pod ravnanjem Anite Pezerović, a plesni ansambl KUD-a „Joakim Hardi“ Petrovci pod vodstvom prof. Zvonka Kostelnika predstavilo je ukrajinske plesove iz zapadne Ukrajine.

Nakon kulturnog programa okupljenima se obratila Sanja Biljna, predsjednica Vijeća ukrajinske nacionalne manjine Općine Bogdanovci, zahvalivši svim volonterima i sponzorima na financijskoj potpori u organizaciji ove večeri.

Prisutne je pozdravio i predsjednik Ukrajinske zajednice RH Vlado Karešin koji se zahvalio organizatorima na organizaciji i čuvanju običaja svojih predaka.

Kao generalni sponzor, načelnik Općine Bogdanovci Marko Barun također je pozdravio prisutne i naglasio važnost očuvanja ovakvih i sličnih tradicija, te ponovio kako će Općina Bogdanovci uvijek biti tu za pomoć i financijsku podršku na polju očuvanja nacionalnog identiteta svih svojih mještana.

Prije početka slavlja prisutnima se obratio i župnik grkokatoličke župe Krista Kralja iz Vukovara o. Oleg Zakaljuck, koji je uz molitvu blagoslovio hranu i sve prisutne.

Budući da je glavno pravilo „Puščenja“ posljednji put prije korizme kušati masnu hranu, prisutni su imali zadovoljstvo kušati jela tradicionalne ukrajinske kuhinje: varenyke, holubce, derune (tertjuhe), domaće suhomesnate proizvode i razne slastice.

Sastavni dio ovog praznika je da aktivisti iz Petrovaca i Vukovara zajedno kuhaju stotine varenyka u kotlu u dvorištu Društvenog doma, što je i jedan od ciljeva ovakvih ukrajinskih običaja, jer na taj način ljudi više komuniciraju jedni s drugima.

Organizator ukrajinske večeri „Puščenja“ bilo je Vijeće ukrajinske nacionalne manjine Općine Bogdanovci, a generalni sponzor Općina Bogdanovci.

Davor Lagudza

„NAŠ JEZIK SLAVUJEV“

Domoljubnim pjesmama, poezijom i tematskim likovnim radovima učenici obilježili Dan materinskog jezika

Međunarodni dan materinskog jezika obilježava se svake godine 21. veljače. Ovo obilježavanje postalo je simbol podrške jezičnoj i kulturnoj baštini naroda diljem svijeta. Obilježavanje Međunarodnog dana materinskog jezika potiče cijeli svijet i svakog pojedinca da voli svoj materinski jezik i nastoji naučiti što više o njemu. Jer jezik nisu samo riječi! Jezik je sastavni dio ljudskog života, on živi s ljudima svugdje i uvijek. I dok živi jezik živjet će i narod. Upravo jezik je glavni znak nacionalne pripadnosti čovjeka. Jezik i nacija sastavna su organska cjelina. Ova dva pojma potpuno su ugrađena jedan u drugi, jedan određuje i nadopunjava drugog, jedan ne može postojati bez drugog. Zahvaljujući jeziku, svaki narod odražava i predstavlja svoj jedinstveni temperament, mentalitet, karakter, potencijal i posebnost. U jeziku su koncentrirane nacionalne i povijesne vrijednosti. Osoba koja ne poštuje i ne govori svoj materinski jezik je inferiorna.

Za Ukrajinke u Ukrajini i diljem svijeta ovaj blagdan je vrlo bitan, posebno za nove generacije koje se bore za postojanje ukrajinskog jezika, za neovisnost svoje zemlje.

Za učenike koji izučavaju ukrajinski jezik u školi kao svoj materinski ovaj blagdan također ima poseban značaj. U Osnovnoj školi „Antun Matija Reljković“ Bebrina te područnim školama u Šumeću i Kaniži, Međunarodni dan materinskog jezika obilježen je tematskom nastavom, diskusijama, čitanjem domoljubnih pjesama, recitiranjem vječno aktualne poezije Tarasa Ševčenka, izložbom likovnih radova, te drugim obrazovnim aktivnostima usmjerenima na popularizaciju ukrajinskog jezika.

Kroz obrazovne aktivnosti učenici su naučili da poznavanje, čuvanje i razvijanje materinskog jezika doprinosi razvoju intelektualnih sposobnosti i svakako je dužnost svakog čovjeka prema prošlim i budućim generacijama kao i prilika za očuvanje vlastitog identiteta.

Oksana Martinjuk

ЯК МАЛОРОСИ ПРИНЕСЛИ ЗА СОБОЮ «РУССКІЙ МІР» ДО СПЛІТА

Повертаєшся якось лютневим «соняшним» Сплітом домів з праці, як звично, розглядаючи вінці будинків та вітрини крамниць. Звісно, ледве ноги волочиш, не лишень від втоми, від сивого неба, а і новин щоденних з далекої Батьківщини. І от в пів оберту голови зауважуєш власну зупинку дихання, стрибок тиску, прилив гніву (скаженства). І розумієш, що з вітрини на тебе стрибає бля..ський* язык. Всенька вітрина списана общепонятним язичієм московського діалекту. А в куточку маленький державний символ Хорватії та кольори Вітчизни. Робиш крок в середину і кажеш: даздравствуєтпутін!

Бачиш молодого пристойного чоловіка з класною зачіскою, ще кількох тітоньок-молодиць. Це передпокій. Десь там - зали з дітьми, адже це – лікувально-виховний заклад для дошкільнят (?) (дітей не видно, дорослих не сприймаєш як земляків. Ти на ворожій території!) Хвилина незрозумілої, затягнутої паузи. (Ти ж митець. І твоя місія провокація заради пробудження, та дай Боже катарсису).

Тоді чуєш щось на кшталт: А пачіму?

-ТА ТОМУ! Вибухаєш, що на фасаді у вас пише мовою ворожнечі!

-Ведь там флажок... Знімає показує на вітрину.

(пізніше згадуєш, що до тебе наближались широко розплющені, усміхнені молоді очі, котрих відштовхнула твоя агресія), пробувала оправдовуватись, що я не поцікавився, а вони працюють з неповносправними дітьми... (був би стендапером, мав би нагоду до чорного жарту: «так спілкуєтесь з ними солов'їною! Для їх одужання та повноцінного розвитку! А ви ж їх затравлюєте свинособачою». Але це чорні жарти Пана Бога. Тому ти не смієш).

Отже, хтось з них, з Донецька, і це - не лишень для українців, а і молдаван, румунів, литовців. (Отже, для пост совкового, читай колоніального простору великої неделимой).

-І это только твое мышление. Другіе думают иначе.

Візит тривав, мабуть, кілька хвилинок. Та хоч дуже стався спокійно донести інформацію, що неогоже «брудні майтки» на вітрину вивішувати. Що необхідно прибрати неподобство з фасаду, адже це - громадський простір! І ти з вулиці був відшмаганий по обличчю мовою московських окупантів! В третій державі! Де самі ж кацапи не відважуються до такої зухвалості! І тут з'являються біженці, прогнані людиноненависниками з Батьківщини, і привозять за собою язык толстоевського, за яким, як їм же (в першу чергу!) і відомо, їдуть московські танки! Для створення пустки, смерті, занепаду.

І от вони зуміли вибратись з того шаленого пекла, лишень для того аби принести цей же «руський мір» на чужину!?

І їм же теж відомо, що військовий злочинець путін, засуджений міжнародним судом за викрадення українських дітей. І тут приїхавши на чужину, вони спроможні дати своїм дітям (і не лишень своїм) лишень мову вбивства, смерті, гидоти запустіння (від котрої вони рятувалися!?)

Усі знають про поняття яничарства. І вони відкривають заклад для турботи за дітьми мовою імперії котра їх знищує!? Виховуючи нове покоління «какаяразніца гаварящих» молдаван, вірменів, білорусів, українців у Хорватії!!! Ці тисячі молодих батьків, вихідців з України, у Спліті не можуть спромогтись отримати запропоновану освіту (від республіки Хорватія) для своїх дітей вкраїнською, але зуміли зорганізувати виховний заклад ворожою мовою, прикрившись українським прапорцем!?

Змалечку знав про Україну «космічну», в значенні всіх меандрів, в усіх трипільських посудинах зарисаних. Всіх писанок, вишиванок споконвіків розписаних та

вишитих, та тих, котрі писатимуться, та стібочками вклатимуться аж до часу, коли «небо згорнеться як рулон». Всіх колядок та гаївок з непамятивіку переспіваних, та тих, що співатимуть ті, котрі ще не вродились. Всіх «звичайних», «посполитих» незнаних Героїв, котрі життя свої в чорну ріллю заради нас, сьогоднішніх, клали, складають та жертвуватимуть аж до сурми останньої, коли покликані будуть праворуч сісти Отця нашого.

А тепер дізнався про Україну «згвалтовану»!! Котра вийшла з своєї землі, дивиться на тебе величезними, як світ очима, пробує мило непорочно всміхнутись, а з уст їй випадає язык, прищеплений їй гвалтвником...

Ті хто це зорганізували, наївні безумці, котрі прокладають собі дорогу до пекла добрими замислами (виховання дітей емігрантів на чужині, медична допомога, спілкування) чи оплачені найманці з завданням знищити нову генерацію українських дітей. Адже починаючи з малечі, відібравши в них рідну мову, підсунувши мову вбивць, таку знайому вам з дитинства, ви позбавляєте їх українства! Адже 100 років тому було те ж саме. І ваших дідусів, бабусь замордували «асвабодітелі» зі сходу. А вашим батькам нав'язали «общепонятний». І тепер ви не спроможні бачити різницю між добром та злом. Закинувши ногу за ногу, з легкою посмішкою повідомляти: А ми нікаких законів не нарушаєм.

Бачучи безпорадну лють спровоковану вашим безчинством (безумством).

НА ФАСАДАХ ХОРВАТІЇ НЕ ПОВИННА КРАСУВАТИСЬ МОВА МОСКОВСЬКИХ УБИВЦІВ!

І хоча гроші не пахнуть, для них це просто бізнес, (адже рекламуються на сайті «руські харватії»), все ж було б добре, не затуляти розстріляним синьожовтим стягом, а виставляти під триколом поки що існуючої федерації, не обманюючи хохлів з малоросами харківським походженням. Тут вже, як кажуть, або труси вдягніть, або хрестика скидайте...

Розуміючи недостатність своїх аргументів перед Пилатом з гарною зачіскою, закинутою ногою за ногу та легкою посмішкою, ти розвертаєшся на порозі, обіцяючи зробити їм «рекламу». Адже ти не розбив цю змержену московською поганню вітрину, і в тебе є лишень можливість розказати про це Усім. Адже навіть на фасаді почесного конзулату у Спліті двічі! міняли табличку з граматичними помилками. І не сміємо звинувачувати почесного конзула, адже він в українську школу не ходив. Але ж змінював таблички допоки не вписали істину. Чого і нашому сплітському закладу бажаю.

Примітка:

Пояснення до слів: лице, Лик та личина.

Лице - людське. Лик - святого. Личина - нечистого.

З невидимих сил предстоячих перед Невимовним, знаємо Ангелів, Архангелів, Господства, Начала, Сили, Херувимів, Серафимів. З них найвідоміші Ангели - це всього лиш посланці, котрі зв'язують невидимий світ з видимим. І кожен з названих має свої особисті функції, місію, та завдання... те ж саме з протилежної сторони. Знаємо про 9 кіл пекла та впалих ангелів, котрі в результаті перевороту з життя обернені в нежить. І не лишень месопотамська чи антична міфологія формувала ці знання, а і слов'янська. Найвідоміші «цур» та «пек» негативні істоти безтілесні з передхристиянських часів наших предків. Через «пека» і пекло отримало назву. Також існує слизьке, бридке, лицемірне, гидке, підступне, що його назвали «блядь». І називати «це» повторювати, не годиться. Але воно є, і ми його розпізнаємо! І саме «воно» різануло по очах, що описано на початку цього тексту. У вигляді мови андрофагів (людиножерів) на мирній сплітській вулиці...

Автор: Українець

NEPOZNATI ŠEVČENKO: NESUĐENA LJUBAV

Portret Lykere Polusmak, naslikao ga je Ševčenko u ljeto 1860.

Taras Ševčenko nije samo izvanredan pjesnik, slikar i nacionalni simbol Ukrajine, već i osoba s višestrukim unutarnjim svijetom i teškom sudbinom. Život mu je bio pun iskušenja, boli i samoće, ali i velike žeđi za ljubavlju. Unatoč brojnim osjećajima zaljubljenosti, nije uspio pronaći onu jedinu koja bi postala njegova životna suputnica.

Prva ljubav: nevina simpatija koja nije prerasla u priču

Taras je djetinjstvo proveo u Kyryljivci, gdje mu je prva simpatija bila susjeda Oksana Kovalenko. Zajedno su odrastali, zajedno se igrali, a njihove su majke čak sanjale da će se u budućnosti vjenčati. Međutim, život je napravio svoje izmjene. Sudbina ih je razdvojila, a mnogo godina kasnije Ševčenko se s nježnošću prisjećao Oksane u svojim djelima, posebno u pjesmi „Trinaesta mi je prošla“. Ona je za njega simbolizirala svijetlu, savršenu ljubav za kojom je čeznuo cijeli život, ali je nikada nije pronašao.

Jadwiga Husykowska: poljska krojačica koja je otkrila svijet osjećaja

Jedna od prvih ozbiljnih Ševčenkovih romansi bila je s Poljakinjom Jadwigom Husykowskom koju je upoznao u Vilniusu. Bila je osam godina starija od njega, ali ta razlika nije smetala njihovim osjećajima. Jadwiga mu nije bila samo ljubavnica, već ga je učila poljski jezik i upoznavala s poljskom kulturom. Nažalost, njihova je romansa bila kratkoga vijeka. Početak poljskog ustanka 1830. prisilio je Tarasa da napusti grad. Od tada im se putevi više nisu križali, ali je ova kratka romansa, kako pišu istraživači, za pjesnika postala važna etapa u spoznaji ljubavi.

Amalija Kloberg: ljubavni trokut i slomljeno srce

Nakon preseljenja u Sankt-Peterburg, Ševčenko se nastanio kod svog prijatelja, slikara Ivana Sošenka, koji mu je kasnije pomogao da se oslobodi. Tamo je Ševčenkova mladenačka strast postala 15-godišnja Njemica Amalija Kloberg. Ona mu je bila model i Taras ju je prikazao nagu u krevetu, s raspuštenom kosom. Sliku je potpisao kao „Čevčenko“. Prema istraživanjima, tako je djevojka izgovarala umjetnikovo ime.

Djevojka je osvojila srca oba umjetnika, a između njih je potom došlo do sukoba. Na kraju se odlučila za Sošenka. Bio je to težak udarac za Ševčenka. Bio je prisiljen napustiti prijateljev dom, a iako su se kasnije pomirili, sjećanja na ovu dramu zauvijek su ostala u pjesniku. Ševčenko spominje Amaliju u pripovijetki „Slikar“, ali ju tamo naziva Paša.

Varvara Rjepnjina: žena koja je voljela Ševčenka, ali nije bila voljena

Godine 1843. Taras Ševčenko posjetio je imanje Rjepnjinovih u Jahotynu. Tamo je upoznao kneginju Varvaru Rjepnjinu, kćer generalnog guvernera Malorusije. Obrazovana, inteligentna i produhovljena žena oduševila se pjesnikom, posvećujući mu pisma, pa čak i književna djela.

Iskreno je voljela Ševčenka, ali on ju je doživljavao samo kao prijateljicu. Ovo je bio veliki test za kneginju. Međutim, čak i nakon što su joj osjećaji ostali neuzvrraćeni, nastavila je podupirati njegov rad i čak se zalagala za njega tijekom njegova progonstva.

Feodosija Košyc: prosidba i prva bundeva

Kada je Ševčenko prvi puta kao slobodan čovjek posjetio Ukrajinu, svoje selo Kyryljivka, svidjela mu se kći lokalnog svećenika Hryhoriya Košyca, Feodosija Košyc. Ševčenko se zaljubio u djevojku i htio je zaprositi. Ali za vrijeme prosidbe dobio je bundevu kao znak negativnog odgovora – nije se svidio mladenkinim roditeljima. Prema lokalnoj legendi, djevojka je poludjela i ostatak života provela u kyjivskoj psihijatrijskoj bolnici, gdje je i umrla 1884. godine.

Agata Uskova: platonska ljubav za vrijeme progonstva

Tijekom teškog progonstva, koje je trajalo deset godina, Ševčenko nije ostao bez ženske podrške. U to se vrijeme zaljubljuje u ženu zapovjednika novopetrovske tvrđave, Agatu Uskovu. Agata mu se činila vrhuncem savršenstva, bila je njegova prava platonska ljubav.

Književniku nije smetala ni činjenica da je žena bila trudna. Par je provodio puno vremena zajedno, što je vrlo brzo dovelo do nepristojnih tračeva. Kako ne bi naljutila muža, Agata je prekinula kontakt sa Ševčenkom i cijele dane provodila u svojoj sobi igrajući preferans.

Kateryna Piunova: glumica svog žanra

Nakon izlaska iz zatvora Ševčenko je neko vrijeme proveo u Nižnjem Novgorodu. Tamo se zaljubio u lokalnu glumicu Katerynu Piunovu. Kako bi pridobio djevojčinu naklonost, pisac joj je preko utjecajnih poznanika sudio ulazak u trupu tada popularnog harkivskog kazališta. No, Piunova je samo iskoristila pjesnika – roditelji su odbili pjesnikovu molbu da mu daju svoju kćer, uz obrazloženje da je on trideset godina stariji od nje i da je to previše. Poslije se glumica preselila s 25-godišnjim Maksimilijanom Schmidtom u Kazanj, gdje se za njega udala.

Marija Maksymovyč: voljena Muza Ševčenka i tračevi suvremenika

Ševčenko je upoznao Mariju Maksymovyč 1858. godine u Moskvi, gdje je bila u posjetu sa svojim suprugom, povjesničarom Myhajlom Maksymovyčem. Između nje i pisca razvio se blizak odnos. Nazivao ju je „slatkom, šarmantnom zemljakinjom“, a ona mu je svirala klavir i pjevala. Često su zajedno šetali u vrtu, dugo razgovarali, a ona je bila ta koja je dobila autogram Ševčenkove pjesme „Pred kućicom je višnjik mali...“.

Iako su se dopisivali, njihovi razgovori ticali su se izbora mladenke. Međutim, suvremenici su ogovarali da su imali ljubavnu aferu i da je zapravo Taras Ševčenko otac njezina sina Oleksija Maksymovyča. Međutim, biografi uvjeravaju da se pisac nije prepustio osjećajima, a između njih je postojalo samo snažno prijateljstvo.

Hanna Zakrevska: zabranjena ljubav koja je ostala misterija

Jedna od najtajanstvenijih i najznačajnijih žena u Ševčenkovu životu bila je Hanna Zakrevska, supruga veleposjednika Platona Zakrevskog. Imala je rijetku ljepotu, bila je inteligentna i elegantna. Upoznali su se na imanju Berezova Rudka, i Taras je bio očaran njezinom gracioznošću i inteligencijom. Posvetio joj je mnoge pjesme, a njezin portret, koji je naslikao, postao je jedan od njegovih najljepših ženskih portreta.

Je li između njih postojao pravi osjećaj ljubavi ostaje misterij, jer Hanna je bila udana, a Ševčenko nije želio uništiti njezinu obitelj. No, jasno je da je ona ostavila traga u njegovom životu i srcu.

Haryta Dovhopolenko: neuspješan pokušaj osnivanja obitelji

Godine 1859. Ševčenko je upoznao Harytu Dovhopolenko, sluškinju svog rođaka Varfolomija. Pjesnik je imao ideju da je oženi, sanjajući o obiteljskom životu na imanju nad Dnjiprom. Međutim, njegova obitelj bila je protiv ovog braka. Vjerovali su da Haryta nije dostojna Ševčenka: bila je jednostavna djevojka, daleko od umjetnosti i stvaralaštva. Štoviše, sama Haryta mu nije uzvratila ljubav te se na kraju udala za drugoga.

Lykera Polusmak: posljednja ljubav koja je donijela bol

Posljednja žena u pjesnikovu životu bila je Lykera Polusmak, bivša kmetica, mnogo mlađa od njega. Ševčenko je sanjao stvoriti obitelj s njom, ali se njihov odnos pokazao vrlo složenim.

Lykera nije cijenila pjesnika, nazivala ga je starim i razdražljivim, a nakon zaruka ga je čak počela varati. Bio je to posljednji udarac za Ševčenka te je raskinuo zaruke. Svoje razočaranje izrazio je u poeziji, napisavši joj nekoliko pjesama.

Lykera Polusmak nadživjela je Tarasa Ševčenka više od pola stoljeća. Udala se i rodila djecu, a u starosti se preselila u Kanjiv. Tamo su ju prozvali „Tarasova nevjesta“. Sve je dane provodila na Ševčenkovom grobu, a jednom je u „Knjigu dojmova“ napisala: "Došla je tvoja Lykera, tvoja draga, moj prijatelju. Pogledaj, pogledaj kako se kajem...!".

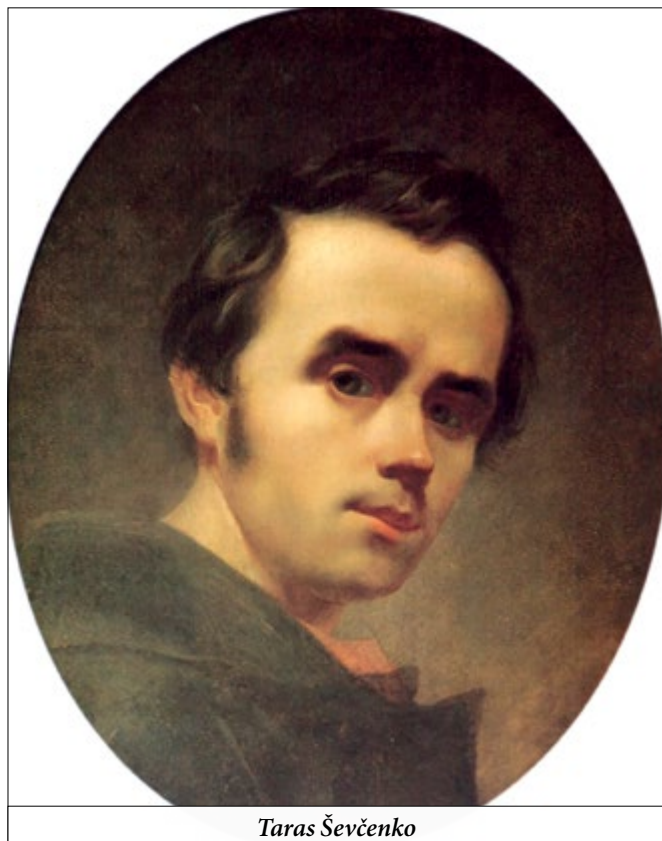
Zašto je Ševčenko ostao sam?

Taras Ševčenko žudio je za velikom i iskrenom ljubavi, ali njegova potraga bila je neuspješna. Neke ga žene nisu voljele, druge su bile nedostižne, a treće nisu ispunile njegova očekivanja o pravoj suputnici. U ženi je tražio ne samo ljubav, nego i duhovnu blizinu, oslonac i razumijevanje svoje borbe za slobodu. Međutim, bilo je teško pronaći takvu osobu.

Njegova sudbina nije bila laka: ropstvo, progonstvo, lutanje po svijetu – sve je to ostavilo traga na njegov osobni život. Bio je zaljubljen mnogo puta, ali nikada ga ti osjećaji nisu doveli do braka iz snova. Ljubav je za njega bila i inspiracija i izvor patnje. Iza sebe je ostavio besmrtnu retke o ljubavi koju je cijeli život tražio, ali nikada nije pronašao.

Pripremio i s ukrajinskog jezika preveo Davor Lagudza

Korištena literatura o životu T. Ševčenka: K. Haluščenko, O. Ščur, K. Janina.

Taras Ševčenko

